

Beleidsplan
van de wijkgemeente “Kerkelijk Centrum”
van de Hervormde Gemeente Ermelo
2010-2014

Inhoud

Voorwoord	3
DEEL I Beleidsproces en visievorming 2006 – 2010.....	3
1. Demografische gegevens en conclusies.....	3
2. Het beleidsproces 2006-2010.....	4
2.1 Gesprek kerkenraad 2006; enquête (eind zomer 2006)	4
2.2 Gemeentekonferentie (najaar 2006).....	4
2.3 Onderzoek 'Kom dichterbij' (najaar 2007)	4
2.4 Bezinning kerkenraad (1 februari 2007)	4
2.5 Studiedag identiteit van het KC.	5
3. Visie: de identiteit van het Kerkelijk Centrum.....	5
3.1 Inleiding	5
3.2 Historische positie van het Kerkelijk Centrum	5
3.3 Kerk zijn in een belevingscultuur.....	6
3.4 Kerk zijn: gereformeerd en evangelisch	6
3.5 Bijbelse kernwaarden van gemeente zijn.....	7
3.6 Identiteit en visievorming	8
4. Eredienst.....	10
4.1 Structuur	10
4.2 Bijzondere diensten	10
4.3 Ontmoetingsdiensten.....	10
4.4 Avondmaalsdiensten	11
4.5 Doopdiensten.....	11
5. Pastoraat.....	11
5.1 Bezoekwerk ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers	11
5.2 Bezoekwerk ouderen (80+)	12
5.3. Ziekenzalving.....	13
5.5 Taakomvang bezoekwerk ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers.....	13
6. Jeugdwerk en catechese.....	13
6.1. Catechese	14
7. Visie op het ambt.....	14
7.1. Bezinning op ambt en pastoraat	14
7.2. Bezinning visie vrouw in het ambt.....	14
DEEL II Contouren plan van aanpak periode 2010 – 2014	15
Eredienst /liturgie.....	15
Gemeenteopbouw	15
Missionair gemeente zijn.....	15
Jeugdwerk en jongeren	15
Pastoraat.....	15
Het ambt.....	15
Bijlagen.....	16
Bijlage 1 (abc): situatie augustus 2009	16
Bijlage 2: Verslag beleidsvergadering kerkenraad 1 februari 2007	18
Bijlage 3 Het ambt doordacht... ..	20
Bijlage 4 Over vrouwen en ambten gesproken	23

Voorwoord

Het beleidsplan bestaat uit twee delen: Deel I Visie en beleid; deel II: contouren plan van aanpak. Na vaststelling in de kerkenraad van deel I zullen prioriteiten voor de komende vier jaar moeten worden aangegeven. Op basis van de gekozen prioriteiten zal het moderamen het plan van aanpak verder uitwerken.

In het beleidsplan zijn de thema's beschreven die de laatste paar jaar aan de orde zijn geweest en waarvan mag worden verwacht dat ze de komende jaren nog een belangrijke rol zullen spelen. Bij het schrijven van deze notitie is rekening gehouden met het gegeven dat in januari jl. veel 'nieuwe' ambtsdragers zijn toegetreden tot de kerkenraad. Zij hebben de discussies rond een aantal onderwerpen als 'het ambt' etc. niet meegemaakt en zijn midden in het beleidsproces gestapt dat, zoals uit deel 1 blijkt, al enkele jaren loopt.

In deel 1 zijn de belangrijkste stappen in het hele traject weergegeven met de belangrijkste conclusies. Om de gedachtegang rond onderwerpen als 'het ambt' etc te kunnen volgen zijn enkele bijlagen toegevoegd. Deze bijlagen bevatten besluiten die genomen zijn rond een onderwerp. We hopen dat hierdoor ieder kerkenraadslid goed geïnformeerd is.

Dit plan is bestemd voor kerkenraadsleden. Voor de gemeente maken we een korte samenvatting van de belangrijkste onderwerpen met de concrete aanpak op hoofdlijnen.

DEEL I Beleidsproces en visievorming 2006 – 2010

1. Demografische gegevens en conclusies

In de bijlagen 1a, 1b en 1c zijn gegevens opgenomen die inzicht geven in de opbouw van onze wijkgemeente. Op basis van deze gegevens kunnen we de volgende conclusies trekken.

a. In totaal hebben we ongeveer 1750 ingeschreven personen. Van de 1600 die als actief te boek staan zijn er 640 belijdend lid en 870 dooplid, de rest heeft een afwijkende status. Aangezien we wekelijks zo'n 550 kerkgangers (inclusief kerktelefoonluisteraars) hebben is er ook in onze wijkgemeente een groot deel dat de kerk nauwelijks bezoekt. Als deze trend zich doorzet, verzwakt dat de relatie van het KC met de geografischewijk. De vraag is: wat heeft het KC onze wijk, met zijn vele rand- en buitenkerkelijken, te bieden? Alleen al vanuit deze cijfers ligt er een duidelijke missionaire opdracht.

b. Uit bijlage 1b blijkt dat we ongeveer 580 pastorale eenheden in onze wijk hebben, 180 adressen uit andere wijken in Ermelo en 75 adressen van buiten Ermelo. We mogen aannemen dat de pastoraal overgeschrevenen een bewuste keus hebben gemaakt en dus actief meeleven in de gemeente (dat blijkt bijvoorbeeld ook uit de samenstelling van de kerkenraad: 19 van de 27 wonen buiten wijk 4 en 12 van de 17 pastoraal medewerkers!). Het opzetten van buurtgebonden kringen, een van de uitgangspunten van het kleine kerkenplan, lijkt lastig door het grote aantal actieve gemeenteleden buiten de wijk.

c. Bijlage 1c laat zien dat de leeftijdsopbouw redelijk gelijkmatig is; ook het aantal jonge gemeenteleden is vrij constant.

2. Het beleidsproces 2006-2010.

In het proces zijn tot dusver de volgende stappen gezet.

2.1 Gesprek kerkenraad 2006; enquête (eind zomer 2006)

Er was behoefte om meer zicht te krijgen in wat in de wijk leeft en welke knelpunten er waren. Om deze reden is besloten een enquête te houden onder alle leden van 12 jaar en ouder. De respons was goed. De belangrijkste conclusies waren:

- Ouderen voelen zich meer thuis in het KC dan jongeren
- De kerkdiensten waardeert men overwegend positief; jongeren van 12-18 jaar zijn het meest kritisch.
- De onderlinge verbondenheid scoort tamelijk laag vooral onder de groep 25-34 jaar
- Er is te weinig oog voor rand- en buitenkerkelijken
- Gaven worden onvoldoende benut in de gemeente
- Toerusting voor het werk in de gemeente is niet toereikend

2.2 Gemeentekonferentie (najaar 2006)

Een bezinningsdag met circa 35 vertegenwoordigers van commissies, werkgroepen en kerkenraad. De conferentie leverde drie brandpunten op voor het proces van gemeenteopbouw

- De identiteit die als positief wordt ervaren bewaren. Kernwoorden: 'christocentrisch', 'het Woord centraal', 'waarde van het gebed'.
- Onderlinge verbondenheid wordt als zeer belangrijk gevonden, maar ontbreekt teveel.
- De gemeente moet zich missionair ontwikkelen naar een gemeente die opener is voor rand- en buitenkerkelijken

Hoewel duidelijk sprake was van een duidelijke eensgezindheid, bleek dat in de concrete uitwerking verschillen van inzicht bestonden met name als het gaat om het vertalen van identiteit in relatie tot het omgaan met verschillen in geloofsbeleving.

2.3 Onderzoek 'Kom dichterbij' (najaar 2007)

In alle wijken is onder alle jongeren tussen de 25 en 40 jaar. Voor het KC sprongen de volgende antwoorden in het oog.

- de gemeente heeft weinig te bieden voor de doelgroep voor antwoord op levensvragen
- een aantal respondenten heeft weliswaar niet zo'n hechte band met de kerk maar staat niet onverschillig t.o.v. de kerk en geloof en wil hiermee mogelijk aan de slag.
- de jongste categorie (25-30 jr) van de totale doelgroep (25-40 jr) laat zich kritischer uit over de gemeente met name over de vraag hoe actief de gemeente is en hoe behoudend.

2.4 Bezinning kerkenraad (1 februari 2007)

Vanuit de kerkenraad ontstond de behoefte om vanuit een Bijbelse doordenking na te denken over gemeente zijn. Dit heeft geleid tot het vaststellen van zeven kernwaarden; het maken van een sterke zwakte analyse en het instellen van werkgroepen voor het formuleren van voorstellen. Het volledige verslag is opgenomen in bijlage 2. Hieronder een beknopte weergaven

2.4.1 zeven kernwaarden

Het betreft; Christus centraal – rondom het Woord centraal – verbondenheid met elkaar – gedeelde verantwoordelijkheid – volhardend gebed – levend getuigenis – gespannen verwachting. In par 3 wordt nader ingegaan op deze kernwaarden.

2.4.2 sterke zwakte analyse

Als sterk werd ervaren:

- Christus centraal
- het 'Woord 'centraal'.

Als zwakke punten kwamen naar voren:

- het benutten van gaven en talenten
- verbondenheid beperkt zich teveel tot gemeenteleden die elkaar goed kennen
- betrokkenheid op elkaars noden
- nieuw ingekomenen vinden moeilijk ingang tot de gemeente
- de groep 12-18 jarigen houden we moeilijk vast
- het omgaan met verschillen in geloofsbeleving en ruimte geven aan diversiteit
- levend getuige zijn

Conclusie:

- De kerkenraad was van mening dat de groep 12-18 jarigen de hoogste prioriteit moet hebben.
- Het omgaan met verschillen in geloofsbeleving werd gezien als de grootse uitdaging voor de gemeente.
- De kritische houding van jongeren ten aanzien van de gemeente zoals als deze uit de beide enquêtes komt overeen met de gesprekken die het moderamen met verschillende jongeren hebben de afgelopen twee jaar heeft gevoerd.
- Aandacht voor missionair gemeente zijn wordt vanuit verschillende invalshoeken aangereikt als een belangrijk thema: de demografische gegevens; de conclusies naar aanleiding van de gemeentekonferentie en de bezinning in de kerkenraad roepen ons op inhoud te geven aan het missionair gemeente zijn.

2.4.3 beleidsontwikkeling

Op basis van de analysegegevens zijn werkgroepen gevormd bestaande uit gemeente- en kerkenraadsleden. Sommige werkgroepen hebben andere gemeentes bezocht voor het inwinnen van informatie. De resultaten van de werkgroepen zijn in de kerkenraad besproken. Dit heeft geleid tot de volgende resultaten.

- Invoeren ontmoetingsdiensten (zie par. voor verdere uitwerking)
- Invoeren fotoboek
- Invoeren protocol 'nieuw ingekomenen'
- Bespreken 'kleine kerkenplan'; besluitvorming staat nog uit
- Benoemen ambtsdrager met specifieke taak voor het ontwikkelen van initiatieven om het missionaire karakter van onze gemeente meer inhoud te geven. Deze vacature is vervuld.
- Bespreken en vaststellen beleidsplan 'jeugdwerk': uitvoeringsplan niet beschikbaar

2.5 Studiedag identiteit van het KC.

Op 28 november 2009 is voor kerkenraadsleden een studiedag gehouden voor het nader invullen van de identiteit van het KC. Er waren verschillende redenen om ons hierop te bezinnen.

- Brieven en gesprekken met verschillende gemeenteleden gaven aan dat de identiteit voor hen onduidelijk was. Waar staat het KC voor, was een regelmatig terugkerende vraag.
- Begrippen als 'gereformeerde prediking' worden gemakkelijk gebruikt maar hebben te weinig inhoud.
- In par. 2b is aangegeven dat iedereen de waarden 'Christus centraal' en het 'Woord' centraal deelt, maar als het gaat om de concrete invulling wordt er divers gedacht.
- Veel opmerkingen van gemeenteleden spitsen zich toe rond de eredienst. Als kerkenraad merkten we dat veranderingen in de eredienst dit bij sommige gemeenteleden onrust veroorzaakte. Helderheid was geboden om grenzen duidelijker te trekken. In hoofdstuk 3 is de identiteit van het KC beschreven.

3. Visie: de identiteit van het Kerkelijk Centrum.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk van het beleidsplan spreken we over de identiteit van onze wijkgemeente. Het is belangrijk om uit te spreken waar we voor staan als Kerkelijk Centrum. Dit spreken kan echter het misverstand oproepen dat een bepaalde identiteit vooral iets is waar je naar gelooft voor kunt kiezen. Dat is – zoals gezegd – een misverstand. Spreken over identiteit in de kerk begint altijd met luisteren naar wat de Schrift ons aanreikt. Identiteit is geschonken identiteit. Wij zijn niet van onszelf, maar van Hem die ons gekocht heeft (1 Kor.6:20; Opb.5:9). Zijn roepstem willen we volgen. In paragraaf 4 zijn de Bijbelse waarden opgenomen die richtinggevend zijn voor ons handelen. Het spreken over identiteit kan niet los van de cultuur waarin wij leven (paragraaf 3) en het omgaan met de spanning tussen gereformeerd en evangelisch (paragraaf 5). Daarnaast is het ook van belang om zicht te hebben in de concrete geschiedenis van de wijkgemeente (paragraaf 1). Vanuit deze invalshoeken kunnen we vragen op het spoor komen die van belang zijn voor het gemeente zijn vandaag. In paragraaf 6 worden de consequenties van de voorgaande paragrafen vertaald naar visie en beleid.

3.2. Historische positie van het Kerkelijk Centrum

Van meet af aan werd onze wijkgemeente gekenmerkt door het samengaan van twee dingen: *gereformeerde prediking* en een *zekere liturgische vrijheid*. Die combinatie creëerde een eigen positie binnen het geheel van de Hervormde gemeente Ermelo.

De samenstelling van het Kerkelijk Centrum was en is zeer divers. Er zijn verschillende 'bloedgroepen' in de gemeente, die met name tot uiting komt rondom de kerkdienst. De manier van omgaan met die

spanning was lange tijd het uit de weg gaan van moeilijke discussies. Niet zelden riep dat bij gemeenteleden een gevoel op van kleurloosheid, besluiteloosheid en formaliteit.

We willen er nadrukkelijk voor kiezen om onze identiteit niet te laten bepalen door de historische en/of sociologische setting, maar juist door inhoudelijke overwegingen. We willen als wijkgemeente in de gereformeerde traditie staan. Dat wil zeggen, trouw aan de boodschap van de bijbel, maar die boodschap moet wel vertaald worden in deze tijd en cultuur. De bijbelse boodschap moet voortdurend bevestigd worden op haar betekenis voor de tijd en de cultuur waarin we leven. Het is goed ons daar rekenschap van te geven.

3.3 Kerk zijn in een belevingscultuur.

Als christelijke gemeente leven we in de wereld van vandaag. Maar de manier van kerk zijn lijkt soms van gisteren. Hoe kun je kerk zijn vandaag op een manier die past bij deze tijd, maar die tegelijkertijd trouw is aan de boodschap van de Bijbel? Dat is de vraag waar we voor staan.

Een belangrijke typering van onze huidige cultuur is het begrip '*belevingscultuur*'. Dat is een sociologische term. Wat kenmerkt de belevingscultuur? De regel: 'handel zo dat de situatie je bevalt'. Daarmee verschilt onze cultuur ten opzicht van vroeger, waarin andere waarden golden, als 'doe wat goed is' of 'doe wat in het belang is van allen'. Wanneer we de uitspraak 'handel zo dat de situatie je bevalt' bezien, vallen drie belangrijke accenten op:

- a. Allereerst het woordje 'je'. Het gaat in de belevingscultuur niet om gezamenlijk gedeelde normen en waarden, maar om het *subjectieve*. Niet wat goed of nuttig is voor iedereen, maar wat ik leuk en fijn vind, staat centraal. Dat sluit aan bij de veel gesignaleerde tendens van individualisering in de samenleving.
- b. Het tweede opvallende accent is dat van 'de situatie'. Het gaat in de belevingscultuur om het *moment*, vandaag, nu! Het gaat niet om de toekomst, maar om het heden. Er wordt veel gesproken over het 'event', zoals bijvoorbeeld bij vakanties waarin gezocht wordt naar de 'kick', de spanning, het avontuur. Daar ga je voor, daar moet je bij zijn!
- c. Het derde woord dat opvalt is het woord: 'bevalt'. Het gaat om het gevoel, de emotie en om het *lichamelijke*: wat je ziet, hoort, ruikt, proeft, aanraakt. Het verstand is 'uit' en het gevoel 'in', zoals duidelijk wordt aan het 'format' van allerlei TV-programma's. Het lichamelijke beleven *is* de werkelijkheid!

Als kerkelijke gemeente kun je deze ontwikkelingen meer of minder verwelkomen. Je kunt er zelfs erg kritisch over zijn. Feit is wel dat we er – hoe dan ook – mee te maken hebben. Je kunt er – ook als kerk – niet omheen! Tegen die achtergrond is de vraag naar de identiteit des te belangrijker!

3.4 Kerk zijn: gereformeerd en evangelisch

Als Kerkelijk Centrum staan we in de gereformeerde traditie en willen we daar ook staan. Daarbij gaat het niet om *gereformeerd* als waarde op zichzelf, maar als verstaan van de bijbelse grondlijnen. Een belangrijke ontwikkeling is de opkomst van de *evangelische beweging* in onze kerken. Er is sprake van nieuw verlangen en nieuwe inzichten. Dat is kerkbreed merkbaar en voelbaar, en ook binnen Ermelo. Dat is ook voor onze wijkgemeente van belang, maar stelt ons ook voor nieuwe vragen. Hoe verhouden de evangelische impulsen zich tot het gereformeerde gehalte van onze wijkgemeente? Is er sprake van aansluiting of aanvulling? Of zit er ook spanning tussen beide gezichtspunten?

Een toespitsing op de bovengenoemde kenmerken van de huidige belevingscultuur kan verhelderen waar gereformeerd en evangelisch elkaar aanvullen of tegenspreken:

- a. Wat betreft het *subjectieve* wordt in de evangelische beweging sterke nadruk gelegd op de persoonlijke keuze en geloofsbeleving. Dat is belangrijk en daaraan wordt veel afgemeten. Aandacht voor persoonlijk geloof is er in de gereformeerde traditie zeker ook. Maar het is altijd ingebed in de belofte van God, die daaraan voorafgaat. Het besef van de prioriteit van God: dat Hij de Eerste is in ons leven en dat Zijn Woord aan ons antwoord vooraf gaat, zoals bijvoorbeeld in de kinderdoop zichtbaar wordt.
- b. De aandacht voor het *moment* is herkenbaar in de evangelische beweging. Er is veel aandacht voor de ervaring van God, de aanraking door de Geest. De samenkomsten zijn erop gericht om dat te laten plaatsvinden. De gereformeerde traditie is sterk gestempeld door het besef dat we God niet kunnen en mogen 'oproepen'. Geloven betekent leven van de belofte. Dat relateert het gevoel en de beleving. Geloven is ook gehoorzaam wachten op God.
- c. In de evangelische beweging wordt vrijmoedig aansluiting gezocht bij de *lichamelijke* tendens in onze cultuur. Denk bijvoorbeeld aan het opheffen van de handen bij het zingen, maar ook aan de

aandacht voor knielen, handoplegging, ziekenzalving, enzovoort. Je zintuigen mag je gebruiken om God te ervaren. In de gereformeerde traditie zit op dit punt een veel grotere terughoudendheid. Dat heeft te maken met de gedachte dat wij zelf met onze verlangens gemakkelijk in het middelpunt komen te staan. Maar het is de vraag of daarmee recht gedaan wordt aan het feit dat we met *lichaam* en ziel God mogen dienen.

Kortom, het is duidelijk dat de tijd en cultuur waarin we leven ons voor nieuwe vragen plaatsen. In het evangelisch gedachtegoed wordt meer aansluiting gezocht bij de huidige culturele ontwikkelingen, terwijl het gereformeerde denken tegendraadser is. Het gaat om fundamentele noties die we als wijkgemeente ook in de 21^e eeuw willen blijven honoreren. Tegelijkertijd willen we ook voluit in deze tijd en cultuur staan. Gereformeerd zijn dus, maar niet van gisteren.

3.5 Bijbelse kernwaarden van gemeente zijn.

In de inleiding is opgemerkt dat identiteit niet iets is waarvoor wij kiezen. De Bijbel reikt ons kernwaarden aan die richting gevend zijn voor ons denken en handelen over gemeente zijn.

1. Christus centraal.

Christus is het fundament van de gemeente. Zijn persoon en werk zijn - letterlijk en figuurlijk - fundamenteel voor de gemeente (1 Kor.3). Of, om het in een ander beeld te zeggen, Hij is het Hoofd van het Lichaam (1 Kor.12). Dat wil ook zeggen, dat Hij het voor het zeggen heeft. De gemeente is van Christus. Dat behoort alles te stempelen wat er in de gemeente gebeurt. De verbondenheid met Christus dat maakt de gemeente tot gemeente.

2. Rondom het Woord.

Uit het feit dat Christus centraal behoort te staan in de gemeente, volgt ook dat Zijn Woord centraal staat. Jezus zegt: de schapen horen naar de stem van de Herder, Hij roept ze bij name (Joh.10). De gemeente is niet in de eerste plaats de plek waar van alles gedaan wordt. Vóór alles is het de plaats waar geluisterd wordt naar de stem van God, in de eredienst, maar ook in het pastoraat en het kringwerk. Zo wordt de gemeente gebouwd.

3. Verbondenheid met elkaar.

De verbondenheid met elkaar wordt in het Nieuwe Testament op verschillende manieren onderstreept. Bijvoorbeeld in het beeld van het lichaam, dat aangeeft dat we niet alleen verbonden zijn met Christus, maar ook met elkaar. Het woord 'elkaar' (elk-ander) is overigens één van de grondwoorden in het Nieuwe Testament. De eenheid van de gemeente is een geschonken eenheid, in Christus. Vervolgens is aan ons de opdracht om deze eenheid in verscheidenheid in praktijk te brengen.

4. Gedeelde verantwoordelijkheid.

Het beeld van het lichaam veronderstelt ook verantwoordelijkheid. Zo schrijft Paulus over de Heilige Geest die aan de gemeente gaven geeft, die elkaar veronderstellen en aanvullen. Het bijbelse beeld van de gemeente is dat iedereen zijn of haar steentje bijdraagt op de manier die bij hem of haar en bij zijn of haar gaven past. Ambtsdragers zijn dan ook niet de mensen die het werk uitvoeren, maar zij die de gemeenteleden stimuleren en motiveren om hun gaven in te zetten (Ef.4).

5. Volhardend gebed.

In veel apostolische brieven lezen we vermaningen aan het adres van de gemeente. De gemeente wordt aangespoord om niet te verslappen, maar stand te houden. De christelijke gemeente weet als het goed is van geestelijke strijd en van de noodzaak om te volharden in gebed (Luk.18:1-8). De gemeente is – als het goed is – de plaats waar de afgoden van de tijd ontmaskerd worden en waar de trouw aan God geoefend en geleerd wordt. De gemeente van Christus weet van geestelijke strijd. In die strijd is gebed onmisbaar.

6. Levend getuigenis.

Toen Jezus ten hemel voer, gaf Hij zijn discipelen de opdracht mee om zijn getuigen te zijn (Hand.1:8). Het beeld dat het Nieuwe Testament schetst is niet een gemeente die aan zending en evangelisatie *doet*, maar het *is!* Ze is – als het goed is – een leesbare brief van Christus (2 Kor.3), het zout der aarde, een stad op een berg (Mat.5:13-16). De bewogenheid van Paulus (2 Kor.5:11-21) om mensen te bewegen om zich met God te laten verzoenen dient ook onze bewogenheid te zijn.

7. Gespannen verwachting.

De gemeente is als een bruid die haar bruidegom verwacht (Mat.25:1-13). Een gemeente zonder verwachting is een gemeente die slaapt. De gemeente van Christus is geroepen de hoop levend te houden in het laatste der dagen. Een gemeente die weet heeft van Gods toekomst, zal hier en nu al iets stralen van de blijdschap en de gerechtigheid die zijn toekomst zal brengen.

3.6. Identiteit en visievorming

3.6.1. Eredienst en prediking

Het belangrijkste dat gezegd moet worden over eredienst en prediking is dat God en Christus centraal (moeten) staan. God zelf is altijd de Eerste in ons leven. En een eredienst is in de eerste plaats ontmoeting met Hem. Dat bepaalt de vormgeving ervan. Wat betekent dat concreet?

- *Eerbied en stijl.* Het besef dat we verschijnen voor de Heilige God. Eén van de momenten waarop dat expliciet tot uiting komt, is het moment van verootmoediging, van schuld belijden. De God die wij ontmoeten is immers de heilige God, die volstrekt anders is dan wij, zondige mensen.
- *Woordverkondiging.* Het hart van de eredienst wordt gevormd door de lezing en verkondiging van de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament. Wij geloven dat het hart van de Schrift gevormd wordt door de Persoon en het werk van Jezus Christus. In Zijn kruis en opstanding heeft Hij alles voor ons volbracht. Dat is de grondtoon van de prediking. Maar evenzeer belangrijk is dat de Bijbel opengaat in de volle lengte en breedte, zodat er licht valt over alle aspecten van ons leven. Niet onze ervaring, maar Gods beloften vormen de basis van ons geloof. Maar het Woord van God roept wel iets op, ook in onze ervaring. Voor de verkondiging betekent dit:
 - Goede en doordachte uitleg (exegese) van het Bijbelgedeelte
 - Verstaanbaar taalgebruik qua woordkeus, zinsbouw en gebruikte (voor)beelden
 - Aansluiting bij actuele geloofs- en levensvragen
- *Muziek en zang.* De ontmoeting met God stempelt ook het *zingen* in de eredienst. In de samenzang aanbidden we Hem. We uiten onze dank en zorg, onze verwondering en ons verdriet. Maar tegelijk betekent zingen ook 'innen'. We krijgen woorden aangereikt die ons houvast bieden op de weg van het geloof.
 - Daarom hechten we als Kerkelijk Centrum aan de Psalmen, naast andere bijbelse gezangen en geestelijke liederen.
 - Voor de liederen die gezongen worden in de kerkdienst geldt als inhoudelijk criterium dat een lied de verhouding tot God Bijbels moet verwoorden en dat de tekst kwalitatief goed en duidelijk moet zijn.
 - Uitleg bij de te zingen liederen in de kerkdienst wordt van groot belang geacht.
- *Audiovisuele hulpmiddelen.* In onze visueel ingestelde cultuur zijn mensen gewend geraakt aan beelden en is het soms moeilijk om langere tijd geconcentreerd te luisteren. Inzet van audiovisuele middelen (meegenomen voorwerpen, (voor)beelden, gebruik van de beamer) is daarom een belangrijke mogelijkheid als ondersteuning van de prediking.
 - Audiovisuele ondersteuning van de verkondiging is in principe in elke dienst mogelijk.
 - Criterium voor de inzet hiervan is dat het geen doel op zichzelf moet worden, maar ondersteunend is voor de boodschap.

3.6.2. Eenheid en verscheidenheid

Vanuit de overtuiging dat Gods keuze aan onze keuze vooraf gaat, geloven we dat we als gemeente aan elkaar gegeven zijn. Dat is, in alle verscheidenheid, het fundamentele uitgangspunt. Dat geeft ontspanning en scheidt verantwoordelijkheid. Ontspanning, omdat we elkaar mogen bezien vanuit een geschonken eenheid. Verantwoordelijkheid, omdat die geschonken eenheid wel vraagt om een vormgeving die recht doet aan de verschillen die er ook zijn en mogen zijn. Concreet roept dit de vraag op of welke ruimte er is voor verschillende 'doelgroepen' in de gemeente?

- *Morgendiensten.* In de erediensten op zondagmorgen mogen we als gehele gemeente de Here God ontmoeten. Dat betekent dat er in de morgendiensten aandacht moet zijn voor de volle breedte van de gemeente (kinderen, jongeren, volwassenen, ouders, alleengaanden, ouderen, enz.), ook al hoeft dat niet in elke dienst in dezelfde mate.

Middagdiensten. De middagdiensten bieden mogelijkheden om de diversiteit meer ruimte te geven, bijvoorbeeld door te differentiëren op leeftijd (zoals de jeugddiensten), maar ook op voorkeur van liederen en aankleding van de dienst (zoals ontmoetingsdiensten, diensten met een koor, enz.) of op diepgang (zoals leerdiensten).

- Deze differentiatie betekent niet een keuze voor doelgroepdiensten. Het criterium voor elke kerkdienst is dat er geen mensen of groepen in de gemeente buitengesloten worden, bijvoorbeeld door een te eenzijdige keuze van de te zingen liederen.
- Wel betekent deze differentiatie dat we van elkaar aanvaarden dat onze smaken en voorkeuren qua liederenkeuze en aankleding van de dienst verschillend zijn. Daarin willen we elkaar ook de ruimte geven.

- De concrete invulling en uitwerking van de differentiatie van de middagdiensten is één van de concrete beleidsvoornemens voor de komende periode.

3.6.3. *Gemeenteopbouw naar binnen en naar buiten*

Zoals het hart van de eredienst gevormd wordt door de lezing en verkondiging van de Schriften, zo is het Woord het centrum van waaruit de gemeente wordt opgebouwd (vgl. Hand. 2:42). Geloof moet gevoed en gebouwd worden. Daarom nemen de Bijbelkringen een centrale plaats in. Door samen de Bijbel te lezen en te bestuderen worden gemeenteleden gebouwd in het geloof en groeien zij in kennis van en vertrouwen op God. Het gesprek in deze Bijbelkringen geeft ruimte aan het delen van ervaringen en het bemoedigen van elkaar. Ook het onderlinge gebed en meeleven met elkaar krijgt hier concreet vorm.

Dit aspect van gemeenteopbouw is van toenemend belang, gezien de ontwikkelingen in kerk en samenleving, waarin meer en meer geldt: 'first belonging, then believing'. Kleine kernen waar mensen zich thuis voelen en waarin ze opgevangen worden, kunnen helpen om betrokken te raken en/of te blijven op God en Zijn Woord.

- *Kringwerk.* Het kringwerk – dat wil zeggen het samenkomen in kleine groepen rondom een geopende Bijbel – is één van de speerpunten van de gemeenteopbouw. Om die reden is toerusting van de kringen een belangrijk beleidspunt. In deze toerusting komen de vreugden, vragen en problemen van de kringen ter sprake en worden kringavonden inhoudelijk voorbereid.
 - Eén van de speerpunten wat betreft gemeenteopbouw is om de koppeling tussen prediking en andere activiteiten (als Bijbelkringen, catechese, etc.) verder uit te laten groeien.
 - Een ander streven is om de deelname aan de toerusting van de kringen uit te breiden, zodat het kringwerk nog beter kan functioneren als instrument in de geestelijke opbouw van de gemeente.
- *Kleine kerkenplan.* In het Kleine kerkenplan (zie bijlage) wordt een onderbouwing gegeven van het kringwerk en een structuur geboden qua vormgeving. Het ideaalbeeld is om de kringen zoveel mogelijk geografisch vorm te geven. Op die manier ontstaan natuurlijke verbanden om niet alleen het geloof, maar ook de vreugden en zorgen van het leven met elkaar te delen.
 - In de komende periode wordt dit principe uit het kleine kerkenplan op kleine schaal (in de vorm van één of twee kringen die hiervoor openstaan) beproefd. Aan de hand van deze bevindingen vindt verdere besluitvorming plaats.
- *Jeugdwerk.* Het jeugdwerk blijft onze aandacht vragen. In de achterliggende periode is gewerkt aan een doorlopende visie voor de leeftijd van 0-21 jaar. De kern van deze visie dat we jongeren in contact willen brengen en houden met Jezus Christus en hen leren wie Hij voor hen wil zijn. Daarnaast is ook de verbondenheid met elkaar een belangrijk uitgangspunt voor het kinder-, jeugd- en jongerenwerk. Deze zal in de komende periode worden geconcretiseerd.
- *Missionair werk.* Het missionair werk krijgt de komende periode een belangrijk accent. De benoeming van een missionair ouderling is daarvan een eerste begin. In het missionair werk zien we kansen in het hierboven genoemde Kleine kerkenplan. Missionair gemeente zijn begint daar waar gemeenteleden hun roeping verstaan in de omgeving waar ze geplaatst zijn. Zowel groothuisbezoek, als kringen die vanuit het geografisch principe functioneren zijn hierin belangrijke schakels.

3.6.4. *Zorg voor elkaar en voor anderen*

In de gemeente van Christus behoort de zorg voor en het omzien naar elkaar en anderen vanzelfsprekend te zijn. Dit omzien geldt in het bijzonder voor hen die bijzondere zorg nodig hebben (vgl. Jak.1:27). Vanouds wordt deze zorg benoemd door de woorden 'pastoraat' en 'diaconaat'. Pastoraat vindt primair plaats in de samenkomst van Woord en sacrament. De Goede Herder verzamelt de schapen en brengt ze bijeen (Joh.10). In de samenkomst van de gemeente rondom Woord en sacrament vindt ook de ontmoeting met elkaar plaats en ziet de gemeente naar elkaar om en bidt voor elkaar.

Ook buiten de erediensten om hebben we als leden van hetzelfde Lichaam de taak naar elkaar om te zien. Deze roeping geldt dus de hele gemeente. De kerk is geen service-instituut dat mensen in dienst heeft die pastoraat moeten leveren. Deze pastorale zorg vindt plaats op verschillende manieren: in onderlinge gesprekken, maar ook op Bijbelkringen, jeugdclubs en catechese.

Het pastoraat van predikant, ouderlingen, pastoraal medewerkers en bezoekdames is geen vervanging van dit onderlinge pastoraat, maar ligt in het verlengde ervan. Dit pastoraat kan op verschillende manieren vorm krijgen: huisbezoek, groothuisbezoek, verjaardagsbezoek, crisispastoraat, enzovoort. Op deze manier krijgt de zorg voor elkaar vorm. Het diaconaat vraagt met nadruk aandacht voor de zorg voor *anderen*. (*goedgekeurd in KV van 15-4-2010*)

4. Eredienst

4.1 Structuur

De gang van zaken bij de kerkdiensten heeft de volgende structuur:

- a. Voorafgaande aan de dienst wordt door de ouderling van dienst het consistoriegebed uitgesproken.
- b. Vóór de dienst worden de afkondigingen door een ouderling voorgelezen en het aanvangslied opgegeven; de gemeente gaat voor het zingen van dit lied staan.
- c. Vanaf de kansel wordt gelegenheid tot stil gebed gegeven.
Na Votum en Groet gaat de gemeente weer zitten.
- d. Er wordt gebruik van gemaakt van het Liedboek voor de Kerken. De Psalmen maken een substantieel deel uit van de te zingen liederen, waarvan maximaal 2 psalmen uit de berijming 1773 worden gezongen.
- e. De Schriftlezing wordt gelezen in de NBG-vertaling van 1951. De predikant kan op inhoudelijke gronden ook voor een andere vertaling ([Herziene] Statenvertaling of NBV) kiezen. Bij voorkeur wordt dit via het kerkblad vooraf aan de gemeente bekend gemaakt.
- f. De kinderen verlaten de kerkzaal voor de kindernevendienst tijdens het naspel van het lied vóór de preek en keren terug tijdens het voorspel voor het laatste lied.
- g. Eenmaal per maand wordt een kinderlied gezongen. Dit lied wordt ingepast op een geschikt moment in de dienst, terwijl de kinderen aanwezig zijn, of anders als aanvangslied gezongen.
- h. De twee collecten worden tijdens het voorspel van het laatste lied gehouden.
- i. Na afloop van de dienst stellen de voorganger en de dienstdoende ambtsdragers zich in de voorhal op.
- j. De wijkpredikant kan in overleg met het moderamen de invulling van de dienst wijzigen.
- k. Het gebruik van de beamer is geregeld in het beamerprotocol.

Opmerking: de gastpredikanten worden ongeveer een week tevoren op de hoogte gesteld van deze afspraken (In principe gebruiken ze de NBG-vertaling en het liedboek voor de kerken, met het verzoek om ook een psalm uit de berijming van 1773 op te geven.)

4.2 Bijzondere diensten.

- a. Ontmoetingsdiensten. (zie par 4.3)
- b. Jeugddiensten. Deze diensten zijn vooral gericht op de jongeren en worden door de jeugddienstcommissie voorbereid, zo mogelijk ook samen met jongeren.
- c. Dienst Kerk en School.

4.3 Ontmoetingsdiensten

Deze zijn ingevoerd om meer tegemoet te kunnen komen aan de diversiteit in geloofsbeleving. De diensten doen een sterk beroep op teamwork en actieve inzet van gemeenteleden. Participatie zorgt er voor dat deze dienst onze dienst wordt. Het betrokken zijn maakt het mogelijk het gesprek aan te gaan met elkaar (jongeren, ouderen) over wat je helpt bij je geloof en het leven als volgeling van Christus. Deze gesprekken bieden mogelijkheden om begrip te kweken voor verschillen in geloofsbeleving.

4.3.1 Kenmerken

- Ontmoetingsdiensten kenmerken zich door een vrijere vorm, niet door een andere inhoud. Er is ruimte voor een breed scala aan liederen (muziekgroep; orgel; solist, band) en voor andere werkvormen zoals drama, interview, ondersteuning door audio-visuele middelen.
- Er wordt nadruk gelegd op participatie van gemeenteleden bij de voorbereiding en uitvoering (gebed, bijbellezing). Dit versterkt de betrokkenheid en maakt het mogelijk gebruik te maken van verschillende gaven.
- In de preek ligt een minder sterk accent op de exegese, die echter wel verondersteld is.
- Ontmoetingsdiensten zijn primair bedoeld voor de eigen gemeente en is niet op een specifiek doelgroep gericht. Door de laagdrempelige opzet voelen deelnemers uit Alphagroepen en mensen die incidenteel een dienst bezoeken zich hopelijk welkom. We mogen elkaar aansporen om anderen mee te nemen.
- Ze worden 's middags gehouden in plaats van een reguliere middagdienst.
- De wijkpredikant gaat voor in deze diensten.
- Na de diensten is er ruim gelegenheid voor onderlinge ontmoeting.
- Tijdens de ontmoetingsdiensten wordt kinderopvang aangeboden en is er voor de jongste groep (basisschool groepen 1 en 2) kindernevendienst.

4.3.2 Evaluatie

Heeft plaats gevonden met kerkenraad, gemeenteberaad (10-11-2009) en leden van de regiegroep. Op 19-11-2009 heeft de kerkenraad de ontmoetingsdiensten geëvalueerd.

Conclusies:

- continueren vijf ontmoetingsdiensten.
- diensten worden uitsluitend op de middag gehouden.
- hoofddoel blijft ruimte geven aan de diversiteit in geloofsbeleving van alle gemeenteleden
- meer variatie in muziek en liederen
- meer aandacht voor kinderen
- aanvangstijd 16.00 uur

4.4 Avondmaalsdiensten

Vier keer per jaar wordt het Heilig Avondmaal gevierd: in maart (4 weken voor Pasen), juni, september en november (1 week voor het einde van het kerkelijk jaar). De zondagmorgen ervoor wordt de voorbereiding van het Heilig Avondmaal gehouden. De gang van zaken is beschreven in het avondmaalsprotocol.

Een aandachtspunt is het aantal ouderen dat meeleeft maar niet meer in staat is de kerkdiensten bij te wonen. Hoe gaan we hiermee om?

4.5 Doopdiensten

Deze worden in principe gepland op de 1^e zondagen van de oneven maanden, maar daar kan van worden afgeweken (bv i.v.m. het preekrooster)

5. Pastoraat.

5.1 Bezoekwerk ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers

5.1.1. Evaluatie bezoekwerk

Begin 2008 is het bezoekwerk besproken en geëvalueerd in een overleg van de ouderlingen en vervolgens heeft besluitvorming in de kerkenraad plaatsgehad (28 februari 2008) Als aanleiding om het bezoekwerk te bespreken zijn de volgende punten te noemen:

- a. In bijna alle secties waren er nogal wat gemeenteleden bij wie het moeilijk of onmogelijk was afspraken te maken. Enkele pastorale medewerkers gaven aan teleurgesteld te zijn in het bezoekwerk omdat zij frequent werden geconfronteerd met deze negatieve ervaringen. Enkele ambtsdragers hielden enquêtes in hun sectie om het bezoekwerk beter af te kunnen stemmen op de 'noden' van de gemeenteleden.
- b. Veel gemeenteleden zijn niet of geheel niet meer bij de kerk betrokken. De vraag is of één keer in de twee jaar huisbezoek een effectieve aanpak is om deze gemeenteleden weer te winnen voor de kerk en Gods koninkrijk.
- c. Meelevende gemeenteleden gaven op huisbezoek aan dat door deelname aan kringen etc. het huisbezoek minder waardevol was, aangezien zij veel meeleven ervaren in de deelname aan hun kring.
- d. Voor een aantal gemeenteleden is frequenter bezoek wenselijk. Te denken valt aan ouderen en kwetsbare mensen etc. De vraag is hoe we de tijd van ouderlingen en pastoraal medewerkers zo functioneel mogelijk kunnen inzetten.

5.1.2 Enquête

Besloten is om een enquête te houden te houden onder alle gemeenteleden om te peilen wat zij verwachtten van het bezoekwerk en waar hun voorkeur naar uitging. De respons was groot en de uitkomst op sommige punten verrassend en soms ook pijnlijk. In onderstaande tabel zijn de gegevens weergegeven(januari 2008)

Vorm pastoraat	Pastorale eenheden
Tweejaarlijks bezoek	254
Jaarlijks bezoek	43
Bezoek op verzoek	162
Informatie Alphacursus	2
Groot huisbezoek	88
Deelname Bijbelkring	37
Wil geen contact	124
Niet retour	113

Opmerkingen naar aanleiding van de enquête:

- Het aantal verzoeken om groot huisbezoek was groter dan verwacht. Als we uitgaan van een gemiddelde grootte van tien gemeenteleden per kring gaat het om ongeveer tien groepen. Uit versalgen van enkele kerkenraadsleden, maar ook van contacten met gemeenteleden weten we dat deze vorm van pastoraat zeer wordt gewaardeerd.
- 'Bezoek op verzoek' gaf enige problemen bij de interpretatie. Deze categorie bevatte zowel meelevende gemeenteleden als rand- en buitenkerkelijken. Afgesproken is, dat als de reacties hiertoe aanleiding gaven de ouderling of pastoraal medewerk(st) contact opnam met gemeenteleden over de enquête waarop soms ook opmerkingen waren geplaatst.
- Voor sommigen was het antwoord op de enquête teleurstellend. Waar sommige bezoekers van mening waren dat het huisbezoek gewaardeerd werd en tevreden waren over de gesprekken, hielden gemeenteleden nu de boot af. Voor deze gemeenteleden blijkt een tweejaarlijks gesprek kennelijk weinig toegevoegde waarde te hebben.
- Een grote groep gemeenteleden gaf aan geen contact meer te willen met de kerk.
- De discussie rond het pastoraat gaf aanleiding voor een herbezinning over de relatie tussen ambt en pastoraat. Dit was de aanleiding tot het instellen van een werkgroep om de discussie over het ambt voor te bereiden.

5.1.3. Concluderende opmerkingen.

Voor een deel van de gemeenteleden die ingevuld hebben 'bezoek op verzoek' geldt dat zij weinig binding meer hebben met de kerk, maar mogelijk nog niet geheel los zijn van het geloof. Vanuit de kerkenraad is aangegeven dat wij deze gemeenteleden niet los mogen laten. Datzelfde geldt eveneens voor hen die hebben aangegeven 'bezoek niet gewenst'. De vraag is wel hoe we deze gemeenteleden het beste kunnen bereiken? Huisbezoek eens in de twee jaar lijkt niet het meest geëigende middel. Samen met de opmerkingen die geplaatst zijn bij paragraaf 1 onderstreept dit nogmaals de noodzaak om het missionair handelen vorm en inhoud te geven waardoor het KC meer betekenis gaat krijgen voor de mensen die in de wijk wonen.

De discussie rond het pastoraat gaf aanleiding voor een bezinning op de relatie tussen ambt en pastoraat. De vraag is hoe verhoudt zich de wijze waarop wij pastoraat bedrijven (één keer per twee jaar alle gemeenteleden bezoeken) met het bijbelse beeld (bijvoorbeeld in Efeziërs 4)? Is het werkelijk de bedoeling dat ouderlingen de gemeente pastoraal 'bedienen' of is het bijbels plaatje veel meer wederkerig: 'omzien naar elkaar'. Maar als dat laatste het geval is, wat betekent dat dan voor de visie op en de invulling van ons ambt? Kortom, de vraag naar de invulling van het pastoraat roept de vraag naar de invulling van het ambt op! Een werkgroep heeft een notitie opgesteld (zie bijlage 3) aan de hand waarvan de bespreking in de kerkenraad op 15-1-2009 heeft plaats gevonden.

5.2 Bezoekwerk ouderen (80+)

Voorheen was het de taak van de predikant om ouderen rond de verjaardagen te bezoeken. De predikant heeft (evenals vorige predikanten) aangegeven dat deze bezoeken een te grote tijdsinvestering van hem vragen, naast het andere werk (prediking, crisispastoraat, catechese en toerusting) in het gedrang komen. Aangezien deze doelgroep gezien de vergrijzing toeneemt wordt de druk op de predikant alleen maar groter. Om deze reden is besloten het pastoraat aan 80+ te wijzigen.

- predikant: bezoek op kroonjaren (80, 85, etc)
- bijstand in het pastoraat: bezoek andere jaren
- ouderling / pastoraal medewerk(st)ers: bezoek jaarlijks.

Dit bezoek hoeft niet rond verjaardag omdat in ieder geval predikant of de bijstand in het pastoraat rond de verjaardag het gemeentelid bezoekt. Afstemming met gemeentelid is wenselijk over tijdstip.

5.3. Ziekenzalving

Eind 2007 is na studie en gemeenteberaad besloten ziekenzalving mogelijk te maken. De volgende uitgangspunten zijn vastgesteld. De verdere uitwerking is in het protocol ziekenzalving beschreven.

- Ziekenzalving is Bijbels verantwoord en mag daarom ook binnen onze wijkgemeente een plaats krijgen.
- Het gaat bij ziekenzalving niet om een 'successtory', maar om Gods eer en Zijn heil voor heel de mens.
- Ziekenzalving dient een ambtelijk gebeuren te zijn, met medeweten en meebidden van de gemeente.
- Praktisch gezien vraagt ziekenzalving om een goede liturgische ordening van Woord, gebed en ritueel.
- Het initiatief tot ziekenzalving behoort uit te gaan van de zieke, waarbij de motivatie vanuit heldere criteria met pastorale fijngevoeligheid getoetst behoort te worden.
- Ziekenzalving vraagt om pastorale en liturgische aandacht voor zonde en ziekte, vergeving en genezing.
- Een verzoek tot ziekenzalving wordt bij de wijkpredikant gedaan. De wijkpredikant en de sectie ouderling voeren met het gemeentelid gesprekken om een goede voorbereiding te waarborgen.
- De ziekenzalving vindt in principe bij de zieke thuis plaats in aanwezigheid van predikant, sectieouderling en naaste familieleden (of vrienden).

5.4. Consistorievergadering, wijkteams en beheer administratieve gegevens.

5.4.1. Consistorievergadering

De afgelopen jaren zijn er geen specifieke consistorievergaderingen geweest. Op 27 april 2010 is een eerste bijeenkomst geweest met ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers. Deze bijeenkomst is als zeer zinvol ervaren. Structureel is het wenselijk om ieder jaar minimaal één consistorievergadering te plannen.

5.4.2. Wijkteams.

De kerkenraad heeft indertijd wijkteams ingesteld bestaande uit ouderling, pastoraal medewerk(st)er(s), diaken en bezoekdame. Op de bijeenkomst van 27 april 2010 bleken er grote verschillen te zijn in het functioneren van de wijkteams. Voorbeelden zijn gegeven dat de inbreng van de diaken belangrijk kan zijn voor het pastoraat.

5.4.3. Administratieve gegevens

De kaartenbak blijft onder het beheer van de ouderling; idem respons enquêtes pastoraat.

5.5 Taakomvang bezoekwerk ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers.

In de kerkenraad is herhaaldelijk gewezen op het gevaar van teveel bezoekadressen. Regelmatig werden signalen gegeven dat het frustrerend is om niet toe te komen aan het verwachte aantal bezoeken. Veel ouderlingen nemen deel aan het arbeidsproces, waarnaast het kerkenwerk komt. Bovendien vraagt het kerkenwerk meer dan alleen het doen van bezoeken.

Om het werk overzichtelijk en behapbaar te maken is als richtgetal voor ouderlingen genoemd: maximaal 40 pastorale eenheden. Dat betekent 20 bezoeken per jaar. Voor pastoraal medewerk(st)ers is het aantal van 10 á 15 bezoeken per jaar genoemd.

6. Jeugdwerk en catechese.

Voor het jeugdwerk zijn enkele beleidsnotities beschreven en in de kerkenraad besproken. De basisnotie van mei 2008 is later is aangevuld met een doorgaande lijn van 'doop tot de leeftijd van 15-25 jaar (fort ensemble)'. De huidige ambtsdaggers werken aan een nadere invulling.

NB. Uit gesprekken met de gemeenteleden blijkt dat de koers in het KC van het jeugdwerk in het KC voor ouders niet helder is. Op groothuisbezoeken is door gemeenteleden zorgen uitgesproken over het jeugdwerk (zie notulen 19 maart 2009). De kerkenraad heeft eerder aangegeven dat het jongerenwerk de hoogste prioriteit heeft. (zie conclusies paragraaf 2d). Om die reden lijkt het zeer gewenst op korte termijn uitvoering te geven aan een samenhangend jongenbeleid waaruit blijkt dat we jongeren proberen bij Christus te brengen en te houden en te leren wie Hij voor hen wil zijn. (zie uitgangspunten visie III gemeenteopbouw)

6.1. Catechese

6.1.1 Eethuis en verwerkingscatechese (2006-2009)

In 2006 is bewust een keuze gemaakt voor een nieuwe opzet van de catechese, in de vorm van eethuis- en verwerkingscatechese. De aanleiding hiervoor was een probleem met de tienerclub die niet meer bezocht werd en opgeheven werd. De catechese was (en is) de plaats waar wel veel jongeren bij elkaar kwamen. De avonden begonnen met een maaltijd, voorafgaand aan de catechese, waarbij er voor de jongeren alle gelegenheid was om elkaar te ontmoeten. Vrijwilligers zorgden voor het koken en functioneerden als gastheer of -vrouw. Na de maaltijd was er een uur catechese. Deze vorm van eethuiscatechese werd één keer in de twee weken aangeboden.

In de andere week was er 'verwerkingscatechese'. Deze vorm was bedoeld als een combinatie van catechese en clubwerk. Vanuit de catechese gedacht lag het accent niet op theoretisch leren, maar op verwerking van wat geleerd was in de eethuiscatechese door te doen, te spelen, te discussiëren, enzovoort. Tegelijk werd op deze manier toch een stuk ontspanning aangeboden dat in ons jongerenprogramma ontbreekt door het wegvallen van de tienerclub.

6.1.2. Follow Me (vanaf 2009) en 17+-catechese

Hoewel de nieuwe opzet van de catechese bij jongeren en hun ouders enthousiast ontvangen werd, bleek dat de inhoudelijke invulling van de avonden teveel vroeg van de catecheteten. Voor deze vorm van catechese bestaat ook geen methode. De oplossing voor dit probleem is gevonden in de nieuwe catechesemethode die de HGJB in 2009 heeft geïntroduceerd: Follow Me. Deze methode biedt de benodigde inhoudelijke ondersteuning. Er is een vierjarig curriculum ontwikkeld aan de hand van thema's uit de Geloofsbelijdenis, die in relatie met de leefwereld van jongeren gebracht worden. Iedere avond wordt begonnen met een plenaire 'viering', waarin gezongen, gebeden en gecollecteerd wordt en het thema voor die avond wordt ingeleid met ondersteuning van een Powerpointpresentatie. Deze inleidingen worden verzorgd door een aantal vaste inleiders, waaronder de predikant. Na ca. 20 minuten gaan de catechisanten uiteen in mentorgroepjes van ongeveer 6 á 8 catechisanten met per groepje twee mentoren. Deze vorm van catechese functioneert vanaf seizoen 2009-2010 voor de groep 12-16 jaar en de eerste ervaringen zijn zeer positief.

De 17+-groep staat onder leiding van de predikant. In deze groep buigen we ons over thema's als 'gebed', 'gebod', 'discipelschap' en ethische onderwerpen. Daarmee vormt deze groep de overgang naar de belijdeniscatechese. Bij de HGJB is voor deze leeftijdscategorie Follow Me Next in ontwikkeling. Deze ontwikkeling volgen we nauwgezet.

6.1.3. Belijdeniscatechese

De belijdeniscatechese wordt door de predikant gegeven. Aan het begin van het seizoen wordt een informatieavond belegd, waarin mensen vrijblijvend hun vragen kunnen stellen over de opzet en inhoud van de belijdeniscatechese. De belijdeniscatechese wil jongeren en ouderen toeleiden naar het doen van belijdenis. Echter, het voornemen om belijdenis te doen is geen voorwaarde om deze vorm van catechese te kunnen volgen.

7. Visie op het ambt.

7.1. Bezinning op ambt en pastoraat

Op 15 januari 2009 heeft een bespreking over het 'ambt' plaats gevonden aan de hand van de notitie die in bijlage 3 is opgenomen. De belangrijkste conclusies waren:

- Bezoekwerk niet weghalen bij ouderlingen
- Teveel vergaderingen
- Ambtsdragers moeten leiding geven aan de gemeente
- Aantal pastoraal medewerk(st)ers uitbreiden
- Meer mensen betrekken bij kerkelijke activiteiten
- Kleine 'cellen' (kringen) belangrijk
- Alle gemeenteleden proberen te activeren
- Groep voor het maken beleidsplan verkleinen

De discussie gaf aanleiding tot het instellen van een breed moderamen om het beleid beter op elkaar af te stemmen. Het breed moderamen bestaat uit moderamen uitgebreid met ouderling missionair gemeente zijn, jeugdouderling en ouderling gemeenteopbouw.

7.2. Bezinning visie vrouw in het ambt

Herhaaldelijk is dit punt, zowel in de kerkenraad als in de gemeente, ter sprake gekomen de afgelopen jaren. Dat is ook de reden waarom dit onderwerp expliciet op de agenda is gezet. Voor de gemeente is het van belang dat zij weet hoe de kerkenraad denkt over dit onderwerp. Op 6 april 2009

wordt in de kerkenraad aan de hand van een notitie (bijlage 4) een open discussie gehouden. Er is geen besluit genomen. Hieronder zijn opmerkingen weergegeven naar aanleiding van de discussie:

- In de Bijbel alleen mannelijke ambtsdragers; was vooral door de cultuur bepaald
- Nu discussiepunt omdat vrouwen voluit 'meedoen' in de huidige maatschappij
- Paulus aan Timotheüs: Adam eerst geschapen, daarna Eva. De scheppingsorde door God zelf ingesteld; geldt ook voor het huwelijk
- Het is niet het hart van de zaak
- Strikt mannelijke ambtsdragers vormen geen belemmering voor de voortgang van het Evangelie
- Lopen wij niet gehinderd door cultuur of traditie of anderzijds door emancipatiedrang op het Bijbelse pad?
- Paulus gaat in de Handelingen maximaal mee met de cultuur
- Pastorale kant: mensen hierdoor niet van het Evangelie vervreemden
- Discussie is niet los te koppelen van de vraag of invoering verstandig is binnen het KC
- Aspecten die mede bepalend zijn: leeftijd, opvoeding, hoe luister je naar de Bijbel
- KC heeft geen positieverschillen tussen man en vrouw; behalve bij de ambten
- Vrouwelijke predikanten die zich door God geroepen weten; mogen wij het tegenhouden?
- Het ambt is geen machtspositie; ambtsdragers zijn voetenwassers
- Discussie mag geen scheuring veroorzaken in de gemeente

Conclusie: Voor het afronden van de discussie stelt het moderamen een plan op

DEEL II Contouren plan van aanpak periode 2010 – 2014

Eredienst /liturgie

- invulling van de differentiatie van de erediensten
- avondmaal en ouderen die niet meer in staat zijn de kerkdiensten te bezoeken
- besluitvorming rond gebruik NBV.

Gemeenteopbouw

- versterken koppeling prediking en andere activiteiten als Bijbelkringen, catechese
- uitbreiden deelname en toerusting kringen

Missionair gemeente zijn

- oriëntatie / bezinning op missionair gemeente
- aanbod cursus 'gunnend geloven'
- opzetten en uitvoeren één of twee kringen vanuit de principes van het kleine kerkenplan
- initiatieven ontwikkelen gericht op rand- en buitenkerkelijken in onze wijk

Jeugdwerk en jongeren

- activiteitenplan kind- jeugd- en jongerenwerk periode 2010 – 2014
- klankbordgroep jongeren rond thema's als geloofsondersteuning; geloofsbeleving en betrokkenheid

Pastoraat

- evalueren pastoraat ouderlingen en pastoraal medewerk(st)ers
- evalueren en uitbreiden groot huisbezoek

Het ambt

- bespreken en besluitvorming 'vrouw in het ambt'. De bespreking verbinden we met 'hoe lezen wij de Bijbel'?
- verdere bezinning over het ambt. In welke richting ontwikkelt zich het ambt in het KC?

In de vergadering van juni 2010 is de volgorde van behandeling vast gesteld: 1. Missionair gemeente zijn, 2. De vrouw in het ambt en 3. Eredienst.

Bijlagen.

Bijlage 1 (abc): situatie augustus 2009

Bijlage 1a bij beleidsplan							
Overzicht leden per sectie							
leden buiten wijk 4 zijn pastoraal overgeschreven							
Aantal van	LLR Wijk						
Selecties	Kerk. staa	1	2	3	4	5 (leeg)	Eindtotaal
1	admin. lid				3	1	4
	belijdend lid				26	21	53
	dooplid				44	13	62
	geen lid				1		1
Totaal 1					74	34	120
2	admin. lid				5		5
	belijdend lid				52	2	54
	dooplid				70		70
	geen lid				2		2
Totaal 2					129	2	131
3	admin. lid				4	1	5
	belijdend lid	36			26	3	65
	dooplid	30			32		62
	geen lid	1			1		2
Totaal 3		67			63	4	134
4	admin. lid				4		4
	belijdend lid				15		15
	dooplid		1		61		62
	geen lid				2		2
Totaal 4			1		82		83
5	admin. lid				13		13
	belijdend lid				30	3	33
	dooplid				66	1	67
	geen lid				2		2
Totaal 5					111	3	115
6	admin. lid				8	1	12
	belijdend lid				41	8	50
	dooplid				76	13	90
	geen lid				4		4
Totaal 6					129	22	156
7	admin. lid				7	3	10
	belijdend lid	2	22	1	19	1	63
	dooplid	3	10		41	1	101
	geen lid				3		3
Totaal 7		5	32	1	70	2	177
8	admin. lid				8	2	10
	belijdend lid				15	21	36
	dooplid				47	19	68
	geen lid				3		3
	lid andere gez.					1	1
Totaal 8					73	43	118
9	admin. lid				8	1	9
	belijdend lid	23	1		35		59
	dooplid	8			44	1	53
	geen lid				3		3
Totaal 9		31	1		90	2	124
10	admin. lid				4	1	5
	belijdend lid				26		26
	dooplid				60		60
	geen lid				2		2
Totaal 10					92	1	93
11	admin. lid		1		4		5
	belijdend lid		7		18	4	29
	dooplid		10		30	4	44
	geen lid				3		3
Totaal 11			18		55	8	81
12	admin. lid				20		20
	belijdend lid			22	21		43
	dooplid			17	59		76
	geen lid				2		2
Totaal 12				39	102		141
13	admin. lid				7	1	8
	belijdend lid			14	33	16	63
	dooplid			19	45	8	72
	geen lid				3		3
Totaal 13				33	88	25	146
14	admin. lid			2	2		4
	belijdend lid		25	39	17		81
	dooplid		20	24	23	1	68
	geen lid				2		2
Totaal 14			45	65	44	1	155
(leeg)	belijdend lid					3	3
	dooplid					1	1
	geen lid					1	1
Totaal (leeg)						5	5
Eindtotaal		103	96	139	1202	104	1779

Bijlage 1b bij beleidsplan							
aantal pastorale eenheden pers sectie							
Aantal van	LLR 1						
Selecties	1	2	3	4	5 (leeg)	Eindtotaal	
1				31	4	11	46
2				72		2	74
3	42			31		1	74
4				31			31
5				59	2		61
6				56	13	2	71
7	5	25		31	2	30	93
8				26	16	1	43
9	12	1		55		1	69
10				54		1	55
11		9		29		5	43
12			16	42			58
13			11	33		13	57
14		13	32	27		1	73
(leeg)						5	5
Eindtotaal	59	48	59	577	37	73	853

Bijlage 2: Verslag beleidsvergadering kerkenraad 1 februari 2007

Opzet bijeenkomst

Na opening door ds Terlouw met Bijbellezing en gebed en het zingen van een lied houdt de praeses een korte inleiding. Ter voorbereiding op de discussie in de drie groepen wordt een "ingezonden" brief voorgelezen van een ouder die worstelt met de vraag hoe de Bijbelse boodschap te laten landen bij zijn opgroeiende kinderen? Daarna krijgt elke groep de opdracht om aan te geven welke drie waarden sterk ontwikkeld zijn en welke drie waarden minder sterk herkenbaar zijn in de gemeente.

Na de groepsdiscussie brengt Ds Terlouw de opvattingen per groep in beeld. Iedere groep licht vervolgens de gemaakte keuze toe.

Schematische weergave per groep.

	groep 1	groep 2	groep 3
+	1. Rondom het Woord 2. Christus Centraal 3.	1. Christus centraal 2. Rondom het Woord 3. verbondenheid met elkaar	1. Christus centraal 2. Rondom het Woord 3. Verbondenheid met elkaar
-	1. verbondenheid 2. levend getuigenis 3. gedeelde verantwoordelijkheid	1. levend getuigenis 2. volhardend gebed 3. herbergzaamheid	1. verbondenheid met elkaar 2. gespannen verwachting 3. levend getuigenis

Inleiding

Hieronder zijn hoofdlijnen en conclusies weergegeven van de discussie. Uit voorbeelden van groep 2 blijkt dat herbergzaamheid nauw gerelateerd is aan "onderlinge verbondenheid" Dat betekent dat onderlinge verbonden door alle drie groepen als een belangrijk wordt ervaren en sterke en minder sterke kanten heeft. Omdat uit de discussie blijkt dat deze waarde in haar uitwerking veel verschillende aspecten kent, zijn deze puntsgewijs in het verslag uitgewerkt. De waarde "levend getuigenis" wordt door alle groepen als minder sterk ervaren, zoals uit het overzicht blijkt.

Hoofdlijnen en conclusies n.a.v. de plenaire discussie.

1. Waarden die sterk aanwezig zijn in de gemeente

Door alle groepen zijn twee waarden aangewezen die zij als sterk ervaren t.w.

A. Rondom het Woord

B. Christus centraal

Uit de groepen worden nog de volgende twee kanttekeningen gemaakt. Komt het uitgangspunt "tota scriptura" voldoende tot zijn recht; m.a.w. hebben wij niet een te klein Bijbeltje waardoor delen van de Schrift voor ons onbekend blijven? (groep 1)

Groep 2 stelt de vraag of de waarde 'Christus centraal' wel voldoende leeft in de gemeente?

2. De waarde "verbondenheid met elkaar" heeft sterke maar ook nog veel zwakke kanten.

2.1 Beperkte verbondenheid.

De onderlinge verbondenheid is nog te zeer beperkt tot een deel van de gemeente die elkaar ontmoet bij bijbelkringen en bij het koffiedrinken na de dienst. Gemeentebreed wordt de onderlinge verbondenheid te weinig ervaren. Dit geldt met name voor kwetsbare mensen en gemeenteleden die zich minder kunnen profileren. Voor nieuwe gemeenteleden blijkt het niet altijd gemakkelijk om ingang te vinden in de gemeente. Uiteraard kan dit ook iets zeggen over de nieuw ingekomene want niet iedereen ervaart dit even sterk. Maar we kunnen er niet om heen dat de gemeente voor sommigen als vrij gesloten overkomt.

Groep 1 merkt op, dat deze waarde mogelijk onderbelicht is omdat de prediking in het verleden vooral persoonsgericht was. Het ging om het individuele Heil. De gemeente moet het gaan zien als Bijbelse opdracht om naar elkaar om te zien.

2.2. Goede basis om te werken aan de onderlinge verbondenheid.

Er worden voorbeelden genoemd waaruit blijkt dat jongeren betrokken zijn op oudere gemeenteleden (kaarten schrijven catechesanten; bezoek brengen aan ouderen). Uit deze voorbeelden blijkt dat het besef aanwezig is om met elkaar gemeente te zijn, maar dat veel aandacht moet worden besteed aan het verder ontwikkelen van deze waarde. Dit betekent voor de kerkenraad dat uit onze woorden en de activiteiten moet blijken dat wij ambassadeurs zijn die deze waarde uitdragen in de gemeente.

2.3. Nieuw ingekomenen

De nieuw ingekomenen zijn een specifiek aandachtspunt. Soms duurt het een half jaar voordat de gegevens vanuit het kerkelijk bureau de ouderling en de bezoekdames bereiken. Zeker voor minder meelevende gemeente leden is het van belang dat de kerk snel present is.

2.4. Anonimiteit

De anonimiteit in de gemeente wordt nog als te groot ervaren. Als voorstel wordt genoemd om een "s-boek" te maken.

2.5. Groep 12-18 jarigen.

Een sterk punt van onze gemeente is dat er veel gezinnen zijn met jonge kinderen. (5-12 jarigen) Gastpredikanten valt dit zelfs op. We slagen er minder in om de leeftijdscategorie 12-18 jarigen vast te houden, waarbij we voor de uitdaging staan om de Bijbelse boodschap in hun cultuur te doen landen. De brief die aan het begin van de kerkenraadsvergadering werd voorgelezen verwoordt deze problematiek. Door ieder wordt ervaren dat deze doelgroep een hoge prioriteit moet hebben in de komende periode.

2.6. Tolerantie voor verschillen in geloofsbeleving en omgaan met diversiteit.

Het omgaan met deze verschillen in geloofsbeleving en het ruimte geven aan de diversiteit vormt één van de grootste uitdagingen voor onze gemeente. De geloofsbeleving in de gemeente is heel divers. Een aantal ouderen hecht sterk aan traditionele vormen die soms ook gekoppeld zijn aan opvattingen over de eredienst zoals deze gevoed zijn vanuit kerkelijke opvattingen over de eredienst. Ook tussen groepen jongeren wordt het verschil in geloofsbeleving groter. (N.B. denk aan inleiding Plaisir 5 sept 2006) Het omgaan met diversiteit in geloofsbeleving komt vooral tot uitdrukking bij vormgevingsaspecten van de eredienst. (zingen van opwekkingsliederen; gebruik Bijbelvertaling, positie kinderen etc). De vraag is hoe houden we elkaar vast zonder elkaar te veroordelen als de roep om een wijziging in de liturgie zich voordoet, terwijl de eredienst toch voor allen "voldoende herkenbaar en toegankelijk" moet blijven. Dat vooronderstelt van de gemeenteleden respect en tolerantie voor de verschillende geloofsbelevingen. We dienen alert te zijn op het risico dat één van de groepen haar opvattingen doorzet zonder voldoende oog te hebben voor de geloofsbeleving van anderen. Dit geldt in hoge mate voor liturgische wijzigingen betreffende de eredienst.

Het met respect omgaan met de verschillen die er leven binnen de gemeente betreft niet alleen de eredienst maar ook de andere gezamenlijke activiteiten binnen de gemeente. Als voorbeeld is genoemd het zingen van liederen aan het eind van de gemeentedag die voor ouderen onbekend waren. Vanuit dit spanningsveld dienen we ook oog te hebben voor de diversiteit en hiervoor ruimte te creëren. Als voorbeeld is genoemd het organiseren van een zangbijeenkomst voor ouderen voor het zingen van liederen uit de oude berijming.

Hoewel het omgaan met diversiteit in de geloofsbeleving een belangrijk aandachtspunt is, dienen we ook vast te stellen dat de gemeente de afgelopen jaren heeft laten zien dat zij oog heeft voor de onderlinge verschillen en daar goed mee kan omgaan juist als het gaat om veranderingen rondom de eredienst. Denk aan de invoering van het liedboek; liturgisch bloemschikken; de positie van de kinderen in de dienst (terugkomst in de dienst; kinderlied; presentatie Kerst-Paasprojecten etc)

2.7. Betrokken op elkaars noden.

Het voorlezen van de ingezonden brief aan het begin van de vergadering riep bij sommige kerkenraadlieden de nodige herkenning op. De vraag is of we voldoende betrokken zijn op elkaar als het om dit soort problemen gaat of worden we teruggeworpen op ons zelf? Een positief voorbeeld hoe we elkaar kunnen ondersteunen is de opzet van de doopkring; huwelijks catechese.

2.8. Benutten van gaven en talenten.

In de vergadering is de gemeente vergeleken met een schip. Zijn wij een gemeente met veel roeiers of vooral veel passagiers? Positieve voorbeelden worden genoemd van activiteiten waaruit gemeenteleden zich inzetten zoals Jeugd catechese, gemeentedag etc. Toch bestaat de indruk dat de gemeente nog veel passagiers kent die zich graag laten bedienen. We benutten niet in voldoende mate de gaven en talenten die er zijn. De activiteiten van werkgroep "Gaven gericht werken" die vanuit "Vorming en toerusting" zich hiermee bezig houdt, zijn marginaal. Het beeld van de gemeente als schip roept ook vragen op naar de positie van de kerkenraad. Functioneren wij als kerkenraad als de "pezen en banden" uit Efeze 4 m.a.w. zijn wij vooral gericht op het motiveren en stimuleren van de gemeente om hun gaven in te zetten en het zorgen voor stevigheid en voeding of zijn wij vooral bezig met uitvoerende werkzaamheden en verwacht de gemeente dit ook van ons? "Zending en evangelisatie is iets voor een commissie; pastoraat doen ouderlingen etc." Reiken wij als kerkenraad taken aan mensen aan of nemen we deze van hen over? Uit de discussie blijkt, dat het van belang om verder na te denken over het functioneren van de kerkenraad binnen de gemeente.

3. De waarde van het "levend getuigenis".

Door alle groepen is deze waarde als zwak aangeduid. We doen wel aan evangelisatie" (geld geven ; werkgroep Pibor); maar van de gemeente gaat weinig werfkracht uit naar rand en buitenkerkelijken in onze gemeente. Als voorbeeld is genoemd de vele gemeenteleden die in onze kaartenbak zitten waar we niet of nauwelijks meer binnenkomen of die weinig binding meer hebben met de gemeente en de eredienst. Wat kunnen we voor hen betekenen in woord en daad?

4. Relatie gemeenteconferentie en conclusies van de beleidsvergadering.

Ds Terlouw koppelt aan het eind van de vergadering de bevindingen terug naar de conclusies van de gemeenteconferentie. Drie aspecten stonden toen centraal:

- a. identiteit
- b. verbondheid
- c. missionaire gevoeligheid

Identiteit gaf toen de nodige spanning. Wat nu uit de discussie in de vergadering blijkt is, dat wij eensgezind zijn over twee kernwaarden die de vloer vormen van onze identiteit namelijk: "Christus centraal" en rondom het Woord". Dat is iets om heel dankbaar voor te zijn. De spanning doet zich voor bij het vertalen van het punt identiteit in het omgaan met de verschillen in geloofsbeleving. Hoe houden we elkaar vast en geven we ruimte aan de verschillen in geloofsbelevingen?

Bijlage 3 Het ambt doordacht...

In de kerkenraad is gevraagd om een doordenking van het ambt. Wat is hier de aanleiding voor? De belangrijkste aanleiding is de in gang gezette bezinning over het pastoraat. De vraag is gesteld: hoe verhoudt zich de wijze waarop wij pastoraat bedrijven (één keer per twee jaar alle gemeenteleden bezoeken) met het bijbelse beeld (bijvoorbeeld in Efeziërs 4)? Is het werkelijk de bedoeling dat ouderlingen de gemeente pastoraal 'bedienen' of is het bijbels plaatje veel meer wederkerig: 'omzien naar elkaar'. Maar als dat laatste het geval is, wat betekent dat dan voor de visie op en de invulling van ons ambt? Kortom, de vraag naar de invulling van het pastoraat roept de vraag naar de invulling van het ambt op!

1. Bijbelse gegevens

Als werkgroep zijn we begonnen met een bezinning op de bijbelse wortels van het ambt. Daarvoor zijn we te rade gegaan bij een belangrijk artikel van prof. J.P. Versteeg 'Het karakter van het ambt volgens Efeziërs 4:7-16'. De samenvatting daarvan kunt u hieronder lezen:

Inleiding

In het Nieuwe Testament wordt alle werk in de kerk gekarakteriseerd door het woord '*diaconia*', dat dienst betekent. (Rom. 11:13; Rom. 12:7; 2 Cor. 4:1; 2 Cor. 6:3; 1 Tim. 4:6)

Het gaat in de kerk dus niet om macht, maar om de bereidheid de minste te willen zijn.

Allen in de kerk zijn geroepen tot dienen, maar niet bij allen draagt dit dienen een ambtelijk karakter.

Een dienst is ambtelijk van karakter, wanneer die dienst niet slechts naast, maar ook tegenover de dienst van anderen verricht wordt.

Een ambt is zo een dienst van sommigen in de kerk ten dienste van het dienen van alle anderen in de kerk. Aan het dienen van allen in de kerk moet leiding gegeven worden.

Het beeld van het ambt in Efeziërs 4:7-16

Het karakter van het ambt komt in het Nieuwe Testament het duidelijkst naar voren in Ef. 4:7-16.

Iedere gelovige heeft naar de bedoeling van Christus een eigen bijdrage te leveren aan de opbouw van de kerk. Sommigen zijn geroepen om als speciale dienst zorg te dragen dat de aan allen geschonken gaven op de juiste wijze functioneren: Hij heeft zowel apostelen als profeten gegeven, zowel evangelisten als herders en leraars.

Het doel van het ambt

Het doel van het ambt is om de heiligen toe te rusten tot dienstbetoon tot opbouw van het lichaam van Christus. Dat moet als volgt worden opgevat: ambtsdragers maken gelovigen niet tot patiënten, maar ze verlenen de gelovigen wat nodig is voor hun dienstbetoon waardoor het lichaam van Christus gebouwd wordt.

Concreet kunnen we de volgende doelen van het ambt onderscheiden:

a) Toerusting:

De ambtsdrager verleent dat waardoor iemand aan zijn doel kan beantwoorden en ten volle kan functioneren. Hierbij moet in de eerste plaats gedacht worden aan het geven van onderwijs of instructie om vastheid te geven aan de gelovigen.

b) Coördineren:

De ambtsdrager worden vergeleken met pezen van het lichaam, die ten doel hebben om het lichaam op de juiste wijze bij elkaar te houden. Ambtsdragers moeten er op toezien, dat de leden niet langs elkaar heen werken of zelfs elkaar tegenwerken.

c) Stimuleren:

Volgens oude opvatting is de functie van pezen niet alleen het op de juiste wijze bij elkaar houden van het lichaam, maar ook die van voedselvoorziening.

Letterlijk vertaald staat er in Ef. 4:16: door iedere pees, bestemd voor de voedselvoorziening.

Dus ambtsdragers hebben als taak de voortdurende verkondiging van het Woord en het voortdurende onderricht in dat Woord.

Maar het gaat wel om zuiver, niet giftig voedsel. Ambtsdragers moeten schuil gaan achter het Woord en mogen het Woord nooit verduisteren. (vergelijk Ef. 4:14)

De ambt dragers

De volgende ambten worden onderscheiden in Efeze 4:

1. Apostelen:

Dit zijn ooggetuigen van Christus. Paulus was de laatste van de apostelen. Dit ambt komt daarom nu niet meer voor.

2. Profeten:

Hierbij moeten we niet in de eerste plaats denken aan iemand die de toekomst voorspelt, maar aan iemand, die stichtend, vermanend en bemoedigend spreekt. (1 Cor. 14:3). We worden vermaand om de Geest niet uit te doven en de profetieën niet te verachten. (1 Tess. 5:19).

3. Evangelisten:

Evangelisten behoren op bepaalde wijze het evangelie te verkondigen. Ze zijn nauw verbonden aan de apostelen. Evangelisten vormen de tweede fase van het zendingswerk. Wanneer de apostel Paulus een kerk mocht stichten, konden evangelisten door hem in de kerk achtergelaten worden om voor de opbouw van de kerk na de stichting zorg te dragen. (Tit. 1:5).

4. Herders en leraars:

Het gaat hier om één ambt. Het gaat hier om oudsten (NBG) of ouderlingen (St. Vert.) (1 Petr. 5:1vv) of om opzieners. (Hand. 20:28) Vergelijk ook Tit. 1:5-9 met 1 Tim. 3:2-7.

Herders en leraars mogen andere gelovigen in de kerk voorgaan en leiden. Ook het waken over de kudde hoort tot hun dienst. Door als herders te hoeden en als leraars te onderrichten doen ze niets anders dan coördineren en stimuleren. Daardoor wordt immers de ene kudde bijeengehouden en, met het evangelie gevoed, opgebouwd in de liefde.

Oudsten kwamen al zeer vroeg in de kerkgeschiedenis voor: zie bijv. Hand. 14:23. Ze zetten zich met grote inspanning in, geven leiding en zorgen voor de gelovigen, en vermanen en waarschuwen hen (1Thes. 5:12vv). Oudsten verzorgen het religieuze onderricht en wie onderricht wordt deelt van alle goed mee aan wie dat onderricht geeft (Gal. 6:6vv).

Opzieners en diakenen worden onderscheiden van al de heiligen (Fil. 1:1vv). Let op dat in Efeze 4 niet over diakenen gesproken wordt en hier wel. Diakenen dienen de gehele gemeente, niet slechts de oudsten. Diakenen hebben ook een eigen taak in vergelijking met de taak van de oudsten. (1 Tim. 3:1vv) Zij hebben van oudsher de zorg voor het barmhartigheids-betoon binnen de kerk en vanuit de kerk gehad.

Tot zover de samenvatting van het artikel van prof. Versteeg. Het zal duidelijk zijn dat onze ambtsvisie niet samenvalt met het Nieuwe Testament. Versteeg wijst daar ook nog op in zijn artikel.

Het Nieuwe Testament geeft ons ook niet een blauwdruk voor alle tijden. Wel een oriëntatiepunt voor alle tijden geeft. Daarom is en blijft voor de rechte functionering van het ambt in de kerk, ook in onze dagen, de oriëntatie op wat het Nieuwe Testament ons zegt over het ambt van primair belang.

Samenvattend kunnen we leren dat de ambten in het Nieuwe Testament de gemeenteleden toerusten en stimuleren om hun gaven te gebruiken ten dienste van anderen. Ook de coördinatie daarvan behoort tot de taak van de ambtsdragers.

2. Historische ontwikkeling

Als tweede onderdeel van de bezinning is het van belang te weten hoe de ontwikkeling van het pastorale werk en rol van de ambtsdragers daarin gegaan is. Hiervoor is geput uit het boek van G Heitink, *Pastorale zorg*.

Reformatorische wortels: Calvijn en Genève

Huisbezoek stamt uit de reformatorische traditie, preciezer: uit het Genève van Calvijn. De eerste oorzaak voor het ontstaan van huisbezoek is het wegvallen van de biecht. Dat was immers een vorm waardoor de kerk regelmatig contact kon houden met de gemeenteleden. Huisbezoek verving dat.

De tweede ontstaansgrond is de verbinding tussen huisbezoek en avondmaal. Het bezoek had het karakter van een eenvoudig geloofsonderzoek opdat 'niemand tot het avondmaal komt zonder het fundament van de zaligheid te kennen'. In Genève, waar kerk en staat nauw samenwerkten, was er ook nog een derde reden: namelijk de verbinding tussen huisbezoek en tucht. Een manier dus om de handel en wandel van de gemeenteleden positief te beïnvloeden en misstanden te voorkomen.

Situatie in Nederland: van tucht naar pastoraat

In Nederland werd aanvankelijk nauw aangesloten bij de praktijk in Genève. Dat wil zeggen, huisbezoek stond in het teken van opzicht en tucht, zeker ook rondom het Avondmaal. De Hervormde Kerk was de volkskerk en ook verbonden met de staat (zij het minder strak als in Genève) en tucht was dan ook een instrument om de samenleving leefbaar te houden. Er is een verslag van een 19e eeuwse predikant bekend over hoe zo'n huisbezoek destijds (1843) verliep. Een bezoek duurde ongeveer 5 minuten, waarbij de bezoekers als regel bleven staan. De betreffende predikant was daarover trouwens niet tevreden en wilde een meer pastoraal karakter aan het bezoek verlenen.

Dit werd langzaam maar zeker gemeengoed in de 20^e eeuw. Bezoeken werden langer en persoonlijker. Echter, het karakter van opzicht en tucht was daarmee nog niet direct weg. Veelal had het bezoek nog het karakter van een geloofsexamen. Inmiddels is de praktijk pastoraal geworden en zijn opzicht en tucht naar de achtergrond verdwenen.

Kortom, het ambt heeft in onze reformatorische traditie zowel de kant van opzicht houden op leer en leven, als ook van de pastorale zorg van de gemeenteleden. Ten opzichte van de bijbelse gegevens valt op dat de gemeente meer in de passieve rol raakt.

De korte schets van de ontwikkeling in onze traditie maakt duidelijk waarom de pastorale druk is opgelopen. Enerzijds werden de bezoeken persoonlijker, langer, intensiever. Anderzijds is het aantal activiteiten in de gemeente enorm veel groter geworden. Dat heeft zowel consequenties voor de gemeenteleden (denk aan deelname aan commissies, aan kringen, etc.), maar ook voor ambtsdragers. Van hen wordt veel meer gevraagd dan alleen huisbezoek doen. Voeg daarbij dat het leven – althans naar de beleving van velen ook voller en drukker is geworden – en het is niet moeilijk in te zien dat er iets gebeuren moet.

3. Vragen ter verdere bespreking

Kernvragen

- I. Wat betekent het in onze situatie dat het ambt in het Nieuwe Testament vooral dient om het gebruik van de gaven te stimuleren en te coördineren ten dienste van de gemeente?
- II. Wat betekent het voor ons dat één van de belangrijkste taken van de oudsten in het Nieuwe Testament en van de ouderlingen in onze traditie toerusting en opzicht zijn?

III. Vanuit welke visie op pastorale zorg en op de rol van ambtsdragers daarin willen wij in onze gemeente het pastoraat vormgeven?

Toegespitst op onze situatie

Als werkgroep hebben we deze kernvragen toegespitst en daar onze gedachten bij weergegeven. Het dient als uitgangspunt voor verdere bezinning en besluitvorming.

I,1 *Hoe kunnen we de gaven in onze gemeente meer stimuleren (en is hier een koppeling te leggen met het vijfde speerpunt in het beleidsproces)?*

Werkgroep: Als werkgroep zien we niet veel in een uitgebreide gaveninventarisatie aan de hand van bijvoorbeeld een gaventest. Het ontdekken en stimuleren van elkaars gaven kan op een natuurlijke manier plaatsvinden in de kleine kring. Dit is een groep van kerkleden die elkaar goed kent, met elkaar het geloofsgesprek voert, lief en leed met elkaar deelt en elkaar tot een hand en een voet is. Hier komt het gesprek over gaven en talenten eenvoudiger op gang en kunnen leden elkaar aansporen hun gaven in te zetten in de gemeente.

I,2 *Hoe kan – als de gaven meer gestimuleerd gaan worden – de coördinatie van de gaven dan gestalte krijgen?*

Werkgroep: Door kringleiders een centrale(re) rol te geven in de kleine kring. Zij kunnen 'bewaken' dat er naar een ieder van de kring wordt omgezien in onderling pastoraat en diaconaat. Mocht de hulpvraag te groot zijn, dan kunnen zij hulp van buiten in roepen. De gedachte is niet zozeer om het stimuleren van de gaven van gemeenteleden 'dicht te organiseren', bijvoorbeeld door een gavenbank, maar een klimaat na te streven, waarin ieders inzet wordt verwacht en gewaardeerd. Voor het goed laten functioneren van kringleiders is toerusting van blijvend belang.

Een ouderling is eindverantwoordelijk voor het pastoraat en diaconaat wat er binnen zijn sectie plaatsvindt.

Door een kring onder de verantwoordelijkheid van een ouderling te laten vallen krijgt het kringwerk een betere inbedding in het geheel van pastoraat en diaconaat. Ouderlingen en pastoraal medewerkers uit een sectie kunnen gemeenteleden stimuleren aan deze kring(en) deel te nemen.

Gemeenteleden die niet aan een kring willen deelnemen worden pastoraal bezocht door een pastoraal medewerker. Rand- en buitenkerkelijken worden bezocht door de evangelisatiecommissie.

II,1 *Hoe kunnen we als kerkenraad, met name als ouderlingen, de inhoudelijke taak van toerusting van en opzicht naar de gemeente in deze tijd vormgeven? Denk aan het gesprek over de inhoud van de diensten, over de catechese, over het aanbod van vorming en toerusting, enzovoort.*

Werkgroep: De pastorale bearbeiding is op dit moment de hoofdtaak voor de ouderlingen. Er is daardoor beperkt tijd (binnen de kerkenraadsvergaderingen) om ontwikkelingen in de maatschappij te duiden en de tijdsgeest te doordenken, teneinde geestelijk leiding te geven. Door de pastorale rol van de ouderling te verkleinen komt er meer tijd voor het gesprek over toerusting en opzicht naar de gemeente.

II,2 *Zou de taak van toerusting en opzicht in onze tijd niet vragen om een veel actievere (en mogelijke preventieve) rol van de kerk in kwesties als relaties (samenwonen, echtscheiding), opvoeding (hoe wijzen we de weg?) en levensstijl (sport, TV kijken, internet...)?*

Werkgroep: We moeten een actievere rol spelen in de toerusting van gemeenteleden op het gebied van relaties, opvoeding en levensstijl. Gelukkig zijn er de laatste tijd al wel een aantal initiatieven, zoals (pre)marriage course en 'de tijd van je leven'.

Het bij II,1 genoemde gesprek over toerusting en opzicht zou op deze manier concreet gestalte kunnen krijgen.

III,1 *Hoe kijken we aan tegen de inzet van pastoraal medewerkers? Aanvaarden we dat, als uit nood geboren? Of is dit juist een model dat verder uitgebreid moet worden? Of is dit 'slechts' een tussenstap naar nog nadrukkelijker onderling pastoraat (zoals op kringen/kleine kerken/groepen gebeurt).*

Werkgroep: De nadruk ligt op onderling pastoraat. Sommige problemen overstijgen echter, gezien hun zwaarte en complexiteit, de mogelijkheden van het onderling pastoraat. Vanaf een bepaald niveau is zelfs doorverwijzing naar professionele hulpverlening onontkoombaar. Er is echter een tussengebied waarin gemeenteleden met pastorale gaven een rol zouden kunnen spelen. Denk aan rouwpastoraat en PPT (vertrouwenspersonen). De inzet van pastorale medewerkers blijft ook noodzakelijk voor gemeenteleden die zich (nog) niet thuis voelen in een kring. Samengevat zien we voor pastoraal medewerkers dus een taak zowel in het genoemde 'tussengebied' als ook in het bijzondere geval van rouwpastoraat een PPT.

III,2 *Moeten we huisbezoek blijven zien als kermtaak van de gemeente? Zo ja, past daarbij dan de vraag of huisbezoek op verzoek gewenst is? Zo nee, hoe verhoudt zich die keuze dan met de jarenlange traditie op dit gebied?*

Werkgroep: Enerzijds blijft huisbezoek belangrijk in bepaalde situaties, zoals rondom huwelijk, overlijden, avondmaalsmijding (vanuit pastoraal oogpunt), etc. Anderzijds geldt: als een gemeentelid/gezin kerkelijk meeleeft, actief deelneemt aan kringen en andere kerkelijke activiteiten en zo verbonden is met de gemeente, wat voegt een regulier huisbezoek dan nog toe?

Het is geen vanzelfsprekendheid dat ouderlingen dit huisbezoek afleggen: we kunnen en moeten hiervoor gebruik maken van de pastorale medewerkers die al actief zijn en zo nodig het aantal pastoraal medewerkers uitbreiden.

John Dolstra, Jan Westland, ds. Arjen Terlouw

Bijlage 4 Over vrouwen en ambten gesproken

Over de visie op vrouwen en ambten bestaan in de kerk verschillende meningen. Bij de voorbereiding van deze vergadering was dat ook merkbaar in de werkgroep. Het is ook zichtbaar in dit discussiestuk. We hebben ervoor gekozen om in dit stuk twee visies op dezelfde kwestie, geschreven door twee verschillende personen, naast elkaar te presenteren. U vindt ze als 'Lijnen in de bijbel (1)' en 'Lijnen in de bijbel (2)'. We lezen dezelfde bijbel en toch komen we tot verschillende conclusies. Dat zult u ook merken bij het lezen. We dagen u uit om kritisch en betrokken mee te denken en te zoeken.

Opmerking vooraf

We denken na en spreken met elkaar over een bijbelse visie op de rol van vrouwen en de vervulling van de ambten. Waarom vinden we dat zo belangrijk? Omdat de bijbel voor ons de richtlijn is (en behoort te zijn) voor wat we in de kerk zeggen en doen. Vandaar dat we steeds beginnen bij de vraag: wat zegt de bijbel?

Dat is een goede vraag. Het is ook een lastige vraag. Omdat de bijbel geen vraag- en antwoordboek is. Maar er is nog een andere reden waarom het een lastige vraag is. Wij zijn gemakkelijk selectief in ons Bijbelgebruik. Hieronder komen bijvoorbeeld woorden uit 1 Tim.2 ter sprake, die we beschouwen als gezaghebbend voor deze vragen. Maar in een vers er direct voor staan woorden waar we niets mee doen. "Ik wil dan, dat de mannen op iedere plaats bidden met opheffing van heilige handen, zonder toorn en twist" (1 Tim.2:8). Het is dus minder eenvoudig dan soms gesuggereerd wordt om de bijbel te laten spreken. Dat betekent niet dat we het achterwege moeten laten. Het betekent wel dat we eerlijk moeten zijn naar onszelf en naar onze motieven.

Lijnen in de bijbel (1)

Voor de zondeval was er volkomen harmonie tussen God en de mens, tussen de mens en zijn vrouw. Er was ook gelijkheid tussen de mens en zijn vrouw (Gen. 1:28; 2:22-23). Echter, na de zondeval is deze gelijkheid verstoord en heeft God gezegd, dat de mens zal heersen over zijn vrouw (Gen. 3:16). In het NT blijft deze ongelijkheid bestaan, zij het dat er met betrekking tot het heersen wel de nodige kanttekeningen worden geplaatst: de man wordt vermaand zijn vrouw lief te hebben en met respect te behandelen (Ef. 5:22 vv, m.n. vs.25; Col. 3:18 vv m.n. vs.19; 1 Petr.3:1 vv m.n. vs. 7).

We zien dan ook in het OT dat aan mannen de leidinggevende taken werden gegeven: het waren mannen, die door mannelijke profeten tot koning werden gezalfd: Saul door Samuël (1 Sam. 10:1); David door Samuël (1 Sam. 16:13); Salomo door Nathan (1 Kon. 1:39). Na Salomo lezen we niet meer van zalving van koningen. Wel lezen we dat God aan David beloofd heeft, dat nimmer een man zal ontbeken op de troon van Israël (bv. 1 Kon. 9:5). Een enkele keer lezen we wel dat een vrouw de plaats van de man inneemt bijvoorbeeld Debora die in plaats van Barak richteres was (Richt. 4), maar dit gebeurde omdat Barak zijn plicht verzaakte...

In het NT zien we deze hoofdlijn dan ook worden doorgezet: het Sanhedrin, de Joodse Hoge Raad bestond uit de hogepriester, de schriftgeleerden en de oudsten (Matt. 26:57). Dat zijn volgens Hand.5:35 allemaal mannen.

Dezelfde lijn zien we terug bij de dienst in de tabernakel en later in de tempeldienst: het ambt van priester is door God aan Aäron en zijn zonen is gegeven. (Ex. 28:1; 29:4 vv; 40:15; Hebr. 7:5). Zij waren uit de stam van Levi. (Ex. 6:13 vv) en krijgen de leiding in de "eredienst". (Lev. 1:5; 2:2 etc.; 9:22). Daarnaast waren de Leviëten, die ten dienste waren van de priesters (Num. 3:5 vv). Ook zij waren mannen: (Num. 8:23-26, waar over "broeders in de samenkomst" wordt gesproken).

In het NT zien we ook deze lijn weer worden doorgezet: de Here Jezus koos zich twaalf discipelen uit, mannen volgens Luc. 6:12 vv. In Hand.1 lezen we hoe de lege plaats van Judas wordt opgevuld door te zoeken onder de mannen, die van af het begin bij de Here Jezus is geweest (Hand. 1:21). Ook bij de aanstelling van mensen om de tafels te bedienen werd gezocht naar mannen (Hand 6:3). Verder zijn er in alle gemeenten oudsten (*presbuteros*) aangesteld (Hand. 11:30; Hand 14:23 e.a.). Volgens Titus 1:5 gaat hier om mannen, in vers 7 ook opziëners (*episkopos*) genoemd. In 1 Tim. 3 spreekt Paulus over opziëners, en diakenen. Op deze plaats worden richtlijnen gegeven voor opziëners en diakenen. Let op, dat ook hier weer de opdracht wordt gegeven om mannen aan te stellen (1 Tim.3:2 & 12).

Het lijkt erop dat in het NT ook vrouwen diaken geweest zijn, bijvoorbeeld Febe, die in Rom. 16:1 diakones (*diakonos*) wordt genoemd. Men bedenke echter wel dat het woord diakonos in het NT op verschillende manieren vertaald wordt. Een voorbeeld daarvan zien we in Joh. 2:9, waar de bedienden bij de bruiloft te Kana ook *diakonos* (= bediende) genoemd worden.

Ook komt in Rom. 16:7 de naam van Junia voor. De vertaling van het NBV suggereert dat zij, net als Andronikus, apostel is: "... die als apostelen veel aanzien genieten...". Echter verreweg de meeste vertalingen spreken erover dat zij: "... onder de apostelen in aanzien..." zijn.

Kortom, deze bijbels lijnen overziend, zijn er geen of hooguit heel weinig redenen om te komen tot de vrouw in het ambt. Immers, als Jezus – die in tegenstelling tot de rabbi's in die dagen ook met vrouwen omging – ervoor gekozen heeft om mannen als apostelen aan te stellen, de apostelen deze richtlijnen hebben overgenomen en de kerk gedurende vele eeuwen hieraan trouw is gebleven, dan moeten wij het daar ook bij houden.

Lijnen in de bijbel (2)

Het is duidelijk dat zowel in OT als NT vooral mannen de openbare ambten vervullen: priester, profeet, richter, koning, apostel, oudste, diaken. Er zijn echter ook uitzonderingen op die regel: denk aan een richteres als Debora, aan profetessen als Mirjam (Ex.15), Hulda (2 Kon.22); Noadja (Neh.6:14) en de vier dochters van Filippus (Hand. 21), aan een diacones als Febe (Rom.16:1). In Rom.16:7 is zelfs sprake van een vrouwelijke apostel: Junia.* Hoewel mannelijke ambtsdragers de regel zijn, is er dus kennelijk geen principiële onderscheid als ook vrouwen incidenteel ambten op zich nemen. Joël profeteert zelfs dat alle vrouwen zullen profeteren in 'het laatste der dagen' (Joël 2:28).

Daarbij moeten we bedenken dat de cultuur in het oude Oosten een mannelijke cultuur was. De taak van vrouwen was vooral thuis gelegen, in de opvoeding bijvoorbeeld. Maar in het openbare leven waren het mannen die de dienst uitmaakten. In het Jodendom van Jezus' dagen werd de vrouw gezien als totaal onmondig in geestelijke zaken. Calvijn heeft er in zijn theologie sterk de nadruk op gelegd dat de Here God zich steeds aanpast aan ons begrip en bevattingsvermogen. Als hij daarin gelijk heeft, moet dat ook gelden voor de kwestie mannelijk-vrouwelijk. In zijn openbaring sluit God daarbij aan.

Tegelijk kun je in de bijbel, vooral in het NT, een 'emanciperende tendens' zien. Neem bijvoorbeeld Galaten 3:27-28: "Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus". Een ander voorbeeld zijn de vrouwen die de eerste getuigen zijn van Christus' opstanding. Dat is des te opmerkelijker als je weet dat een vrouw in die dagen niet mocht getuigen in de rechtbank. Vergelijk ook het ongeloof waarmee de discipelen op het getuigenis van de vrouwen reageren (Mk. 16:10,11; Luk.24:10,11). Toch kiest God ervoor om de boodschap van Pasen in hun handen te leggen.

*** Achtergrondinformatie over Junia (Rom. 16:7)**

Het is opvallend dat deze naam steeds als vanzelfsprekend werd afgeleid van het mannelijke 'Junias'. Echter, terwijl er 250 voorbeelden zijn van de vrouwelijke vorm 'Junia', is nergens anders de mannelijke vorm aangetroffen. Ook commentatoren uit de vroege kerk gingen uit van de vrouwelijke vorm. Haar naam wordt genoemd samen met die van Andronikus en het ligt het meest voor de hand dat het hier gaat om een echtbaar. Zij behoren, zegt Paulus, tot 'de meest vooraanstaande onder de apostelen'. Dat, zegt een vooraanstaand Engels commentaar, "almost certainly means 'prominent among the apostles' rather than 'outstanding in the eyes of the apostles'." Verschillende vertalingen kiezen voor een andere optie, namelijk 'de meest vooraanstaande in de ogen van de apostelen'. Deze lezing gaat er vanuit dat er niet meer dan twaalf apostelen waren. Echter in 1 Kor.15 spreekt Paulus eerst over Christus' verschijning aan de 'twaalf' (vers 5), daarna aan 'al de apostelen' (vers 7). Vrijwel alle uitleggers erkennen dat het hier om een andere en grotere groep gaat dan de twaalf. Dit betekent dat Andronikus en Junia naar alle waarschijnlijkheid behoord zullen hebben tot de groep apostelen waar 1 Kor.15:7 over spreekt.

Tegelijk is de speelruimte voor vrouwen nog beperkt. Dat wordt duidelijk in een aantal teksten die in de discussie over vrouw en ambt een belangrijke rol hebben gespeeld. Ik licht er twee ('zwijg')teksten uit: 1 Kor.14 en 1 Tim.2.

- In 1 Kor.14:34,35 stelt Paulus dat 'vrouwen gedurende uw samenkomsten moeten zwijgen', want ze 'moeten ondergeschikt blijven'. Het is zelfs 'een schande' wanneer een vrouw spreekt tijdens de samenkomst. Het is belangrijk te zien dat dit 'zwijgen' geplaatst is in een rijtje van ander 'zwijgen' tijdens de samenkomsten van de gemeente. Wie spreekt in tongen zonder dat het uitgelegd kan worden, moet zwijgen (1 Kor.14:28). Wie een profetie uitspreekt, moet zwijgen wanneer een ander ter plekke een openbaring van God krijgt (1 Kor.14:30). En vrouwen moeten zwijgen, vanwege hun man (1 Kor.14:34,35). Dat laatste lijkt merkwaardig, gezien 1 Kor. 11:5, waar Paulus ervan uitgaat dat vrouwen in de gemeente bidt of profeteert. Het gaat hier dan ook over een bepaald spreken, namelijk dat de orde verstoort: van de liturgie, maar ook breder. Paulus gebruikt het woord 'schande' (vgl. 1 Kor.11:6; waar het gezegd wordt van een kaalgeschoren vrouw). Het gaat om een 'verstoring' van de verhouding tussen getrouwde mannen en vrouwen.
- In 1 Tim.2:11-12 staat iets soortgelijks. 'Een vrouw', zegt Paulus, 'moet zich in stilheid laten leren, in alle onderdanigheid'. De consequentie daarvan is dat ze niet zelf mag onderwijzen of gezag uitoefenen over mannen. In het Jodendom was dat vanzelfsprekend. In het Nieuwe Testament kennelijk niet. Daar zie je iets terug van die bevrijdende, emanciperende kracht, waarvan hierboven sprake was. Echter, dat leverde ook problemen op. Bestaande gezagsverhoudingen kwamen onder druk te staan en dreigden de voortgang van het evangelie te verstoren. Vandaar ook de opmerkingen in 1 Tim.2:9,10 en 15 over de werkelijke schoonheid en kracht van de vrouw: een leven dat in woord en daad Gods Naam belijdt. Nu beroept Paulus zich hier op de schepping: eerst werd Adam geschapen, daarna Eva en dat is nog steeds de orde. Het kernwoord is 'onderdanigheid' of 'gehoorzaamheid' (*hupotagè*). Het is een woord dat breed gebruikt wordt: voor de relatie ouders-kinderen (Luk.2:51); ouderen-jongeren (1 Petr.5:5); heren-slaven (1 Petr.2:18); eerstbekeerden- later bekeerden (1 Kor.16:15); overheid-onderdanen (Rom.13:1) en dus ook voor mannen en hun vrouwen (Ef.5:24; 1 Petr.3:1,5). In Ef.5:21 en 1 Petr.2:13 is het de aanduiding van de christelijke houding in het algemeen.

Wat betekent dit nu voor de rol van vrouwen in de gemeente? Het is opvallend dat de vaak aangehaalde 'zwijgteksten' (1 Kor.14 & 1 Tim.2) hooguit indirect iets zeggen over de kwestie vrouw en ambt. Het gaat veelmeer over de positie van getrouwde vrouwen ten opzichte van hun eigen mannen in de samenkomst van de gemeente. Het zwijgen klinkt in die context als opdracht om niet de boventoon te voeren in een positie te plaatsen waarin je als vrouw publiekelijk gezag uitoefent over mannen. Als dat wel gebeurt, zo lijkt Paulus' zorg vooral te zijn, wordt de zaak van het evangelie afbreuk gedaan. Het gaat in het evangelie niet om revolutie, maar om de boodschap van verzoening in Christus.

Het merkwaardige feit doet zich voor dat onze culturele situatie omgekeerd is aan die van het Nieuwe Testament. In feite was het christelijk geloof een revolutionaire boodschap (denk alleen maar aan de positie van slaven; Gal. 3:28), terwijl de cultuur conservatief was. In onze dagen is de emancipatie ver doorgedrongen in onze samenleving, in tegenstelling tot (een deel van) de kerk. Zou het kunnen zijn dat we door vast te houden aan een cultureel achterhaald patroon juist een verkeerd beeld van het evangelie oproepen? Zou het zo kunnen zijn dat onze opdracht is om iets van de bevrijdende kracht moeten weerspiegelen die je ook in het Nieuwe Testament vindt? In tegenstelling tot Paulus' dagen hoeven we ons niet gehinderd te weten door de cultuur.

Bernard van Baren, Tony Geluk, Arjen Terlouw, Jan Westland